

Raport o stanie Miasta i Gminy Łasin

Łasin, 2014

Wykonanie zlecił:

Burmistrz Miasta i Gminy Łasin

ul. Radzyńska 2
86-320 Łasin

Komitety sterujący:

Paweł Żuchowski	Przewodniczący
Wiesław Piotrowski	Zastępca Przewodniczącego
Edyta Zientarska	Członek Zespołu
Wirginia Malinowska	
Maria Ewertowska	
Joachim Grabowski	
Piotr Żuchowski	
Wioleta Kalinowska	
Alina Kwasigroch	

Wykonawca

MM Marketing i Innowacje Sp. z o.o.
ul. Ciołka 12/428
01-402 Warszawa

**Główni autorzy
opracowania:**

Magdalena Kępka
Monika Kępka
Bogdan Kępka

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	4
2. Diagnoza stanu obecnego Miasta i Gminy Łasin.....	5
2.1. Ogólna charakterystyka Miasta i Gminy	5
2.1.1. Położenie i podział administracyjny Miasta i Gminy	5
2.1.2. Walory przyrodniczo - krajobrazowe.....	6
2.1.3. Dziedzictwo historyczne i kulturowe	14
2.2. Obszar społeczny	24
2.2.1. Demografia.....	24
2.2.2. Bezrobocie.....	28
2.2.3. Pomoc społeczna i ochrona zdrowia	29
2.2.4. Bezpieczeństwo publiczne	33
2.2.5. Oświata, edukacja i kultura	34
2.2.6. Sport i rekreacja	39
2.3. Obszar gospodarczy.....	40
2.3.1. Działalność gospodarcza i rynek pracy	40
2.3.2. Rolnictwo	43
2.3.3. Turystyka.....	45
2.4. Obszar środowiska naturalnego oraz infrastruktury technicznej.....	47
2.4.1. Gospodarka odpadami.....	48
2.4.2. Sieć wodociągowa.....	48
2.4.3. Sieć kanalizacyjna i oczyszczalnia ścieków.....	49
2.4.4. Zaopatrzenie w energię elektryczną i gaz	49
2.4.5. Sieć komunikacyjna	52
2.4.6. Infrastruktura łączności	57
2.4.7. Zasoby mieszkaniowe	58
3. Obszar zarządzania.....	58
3.1. Finanse samorządu terytorialnego	58
4. Spis ilustracji.....	61

1. Wprowadzenie

Niniejszy Raport stanowi integralną część nowej Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Łasin. Projekt opracowania kompleksowego, strategicznego programu rozwoju Miasta i Gminy obejmował dwa etapy. Pierwszym z nich było opracowanie *Raportu o stanie Miasta i Gminy Łasin*, a kolejny stworzenie dokumentu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy.

Celem przygotowania niniejszego Raportu było uzyskanie dokładnego wglądu w sytuację gospodarczą i społeczną Miasta i Gminy Łasin. Zgromadzone zostały szczegółowe dane o wszystkich ważnych aspektach funkcjonowania Miasta i Gminy według posiadanego zasobu danych w większości przypadków na rok 2013, jak również za kilka lat wstecz. Dzięki temu istnieje możliwość dokonania analizy historycznej, czyli wszechstronnego porównania poziomu rozwoju Gminy na przestrzeni ostatnich kilku lat. Dodatkowo niektóre dane zestawiono z danymi powiatu grudziądzkiego.

Raport pokazuje także pewne trendy rozwojowe i jest podstawą do obiektywnej, opartej na faktach, oceny możliwości dalszego rozwoju Miasta i Gminy. Jest on opisem stanu, do którego będzie się można odwoływać w trakcie realizacji Strategii, śledząc postępy wdrażania zaplanowanych działań.

Raport zawiera analizę następujących obszarów działalności Miasta i Gminy:

- **ogólna charakterystyka Miasta i Gminy**, w tym: położenie oraz podział administracyjny, walory przyrodniczo – krajobrazowe, dziedzictwo historyczno – kulturowe,
- **obszar społeczny**, w tym: demografia, bezrobocie, pomoc społeczna i ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne, kultura, edukacja i oświata oraz sport i rekreacja,
- **obszar gospodarczy**, w tym: działalność gospodarcza i rynek pracy, rolnictwo oraz turystyka,
- **obszar środowiska naturalnego i infrastruktury technicznej**, w tym: gospodarka odpadami, sieć wodociągowa i kanalizacyjna oraz oczyszczalnia ścieków, zaopatrzenie w energię elektryczną i gaz, sieć komunikacyjna, infrastruktura łączności oraz zasoby mieszkaniowe.
- **obszar zarządzania**, w tym: finanse samorządu terytorialnego, współpraca sektorowa publicznego z pozarządowym, związki Miasta i Gminy Łasin oraz współpraca z zagranicą,

Analiza zgromadzonych danych pozwoliła na wyciągnięcie wniosków dotyczących potencjału społeczno – gospodarczego Miasta i Gminy Łasin, stanowiące wstęp do dokumentu Strategii oraz zidentyfikowanie zarówno silnych stron Miasta i Gminy, jak i pewnych braków i problemów. Stały się one podstawą procesu planistycznego, bowiem silne strony są cechami, na których należy bazować planując dalszy rozwój gminy. Z kolei usunięcie bądź zniwelowanie braków i problemów to kierunki działań, których realizacja powinna przyczynić się do lepszego zaspokajania potrzeb mieszkańców i przyjezdnych, a więc zwiększenia atrakcyjności Miasta i Gminy.

2. Diagnoza stanu obecnego Miasta i Gminy Łasin

2.1. Ogólna charakterystyka Miasta i Gminy

2.1.1. Położenie i podział administracyjny Miasta i Gminy

Miasto i Gmina Łasin położona jest w północnej części województwa kujawsko – pomorskiego w powiecie grudziądzkim.

Miasto i Gmina Łasin graniczy z następującymi gminami:

- od północy – Gmina Gardeja (powiat kwidzyński), woj. pomorskie,
- od wschodu – Gmina Kisielice (powiat iławski) i Gmina Biskupiec (powiat nowomiejski), woj. warmińsko-mazurskie,
- od południa - Gmina Gruta i Gmina Świecie n/Osą (powiat grudziądzki),
- od zachodu - Gmina Rogóźno (powiat grudziądzki).

Gmina Łasin posiada status gminy miejsko – wiejskiej. Gmina Łasin powstała w 1975r. z połączenia dwóch gromad byłego powiatu grudziądzkiego to jest: gromady Łasin i Wydrzno. W latach 1975 – 1998 Gmina położona była w województwie toruńskim.

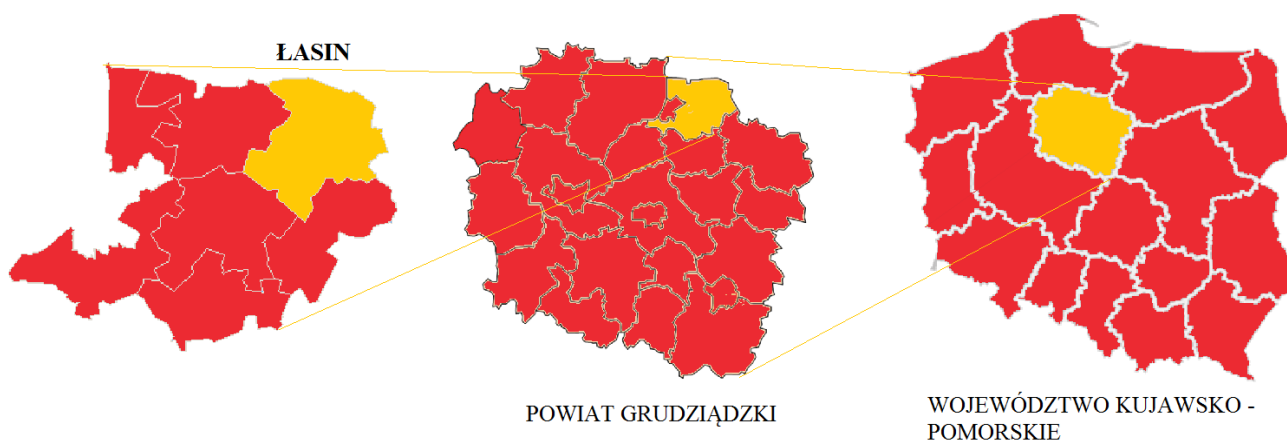
Gmina Łasin zajmuje powierzchnię 136,58 km², z czego 3,49% to część „miejska”, natomiast 96,51% to część „wiejska”. Pod względem zajmowanej powierzchni analizowana Gmina stanowi 27,7% powierzchni powiatu grudziądzkiego.

Na obszarze Gminy Łasin oprócz Miasta Łasin znajduje się 18 sołectw: Goczalki, Huta – Strzelce, Jakubkowo, Jankowice, Kozłowo, Nogat, Nowe Błonowo, Nowe Mosty, Plesewo,

Przesławice, Stare Błonowo, Szczepanki, Szonowo, Szynwałd, Wybudowanie Łasińskie, Wydrzno, Zawda, Zawdzka Wola.

Rysunek 1 Położenie Miasta i Gminy Łasin na tle powiatu grudziądzkiego i województwa kujawsko - pomorskiego

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 2 Podział Gminy Łasin na sołectwa

Źródło: „Zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Łasin”, str. 13

2.1.2. Walory przyrodniczo - krajobrazowe

Struktura użytkowania gruntów

W strukturze użytkowania gruntów analizowanej jednostki samorządu terytorialnego przeważają użytki rolne, które łącznie zajmują 83,3% powierzchni Gminy. Z kolei wśród użytków rolnych dominują grunty orne, które zajmują powierzchnię 10 474 ha, sady zajmują

138 ha, a trwałe użytki zielone 824 ha. Lasy na obszarze Miasta i Gminy Łasin zajmują powierzchnię 679 ha, co stanowi 4,9% powierzchni Gminy. Powyższa struktura użytkowania gruntów wskazuje, że obszary wiejskie Gminy mają typowo rolniczy charakter.

Tabela 1 Ogólna struktura użytkowania gruntów w Gminie Łasin

Rodzaj użytkowania	Powierzchnia geodezyjna w ha	
	Obszar wiejski	Obszar miejski
Użytki rolne	11 413	163
Lasy i grunty leśne	773	7
Pozostałe grunty	990	309
RAZEM	13 175	479

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z dokumentu „Zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Łasin”

Tabela 2 Szczegółowa struktura użytkowania gruntów w Gminie Łasin

Rodzaj użytkowania	Powierzchnia geodezyjna w ha	
	Obszar wiejski	Obszar miejski
Użytki rolne, w tym:	11 413	163
grunty orne	10 330	144
sady	117	0
łąki i pastwiska	688	9
grunty rolne zabudowane	227	9
grunty pod rowami	50	1
grunty pod stawami	1	0
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione, w tym:	773	7
lasy	679	0
grunty zadrzewione i zakrzewione	94	7
Grunty zabudowane i zurbanizowane, w tym:	388	78
tereny mieszkaniowe	19	23
tereny przemysłowe	17	9
inne tereny zabudowane	28	21
zurbanizowane tereny niezabudowane	0	1
tereny rekreacji i wypoczynku	7	7
drogi	288	17
tereny kolejowe	29	0
Grunty pod wodami, w tym:	305	213
wody powierzchniowe płynące	287	131
wody powierzchniowe stojące	18	82
Nieużytki	262	18
Tereny różne	3	0
RAZEM	13 175	479

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z dokumentu „Zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Łasin”

Wody powierzchniowe

Obszar Gminy Łasin położony jest w dorzeczu Wisły, w zlewni rzeki Osy i jej prawego dopływu – Gardęgi. Największą rzeką na terenie Gminy jest przepływająca na granicy z Gminą Świecie nad Osą – rzeka Osa. Powierzchnia dorzecza Osy wynosi 1605,03 km. Całkowita długość rzeki wynosi 109,8 km, w tym na odcinku 51 km przepływa na terenie

województwa kujawsko – pomorskiego. Jej prawym dopływem przepływającym przez północno zachodnią część Gminy jest rzeka Gardęga (powierzchnia zlewni 309,6km). Gardęga przepływa przez północno – zachodnią część Gminy, dalej podmokłymi łąkami płynie w rejonie Pawłowa, skąd wpływa do jeziora Nogat. Ciek posiada długość 52,7 km, zaś powierzchnia zlewni wynosi 323,2km. Wypływa z niego w południowo – wschodniej części Gminy w kierunku miejscowości Szembruk i płynie w głębokiej dolinie, która jest użytkowana rolniczo.

Przez teren Gminy przepływają mniejsze ciek wodne np. Struga Łasińska biorąca swój początek z olsowego torfowiska niskiego w okolicy Czajki, skąd przepływa przez podmokłe łąki, grunty rolne i odchodzące od niej rowy melioracyjne, które odwadniają je. Następnie wpływa do Jeziora Łasińskiego i wypływa z niego w okolicy Szonowa, gdzie ponownie płynie w otoczeniu gruntów rolnych. W okolicy Jakubkowa płynie leśnym parowem oraz zlokalizowana jest w obszarze chronionego krajobrazu.

W Gminie Łasin położonych jest obecnie 10 jezior o powierzchni powyżej 1,0 ha (Tabela 3). Zajmują one łącznie powierzchnię 465,8 ha i magazynują ok. 14049,7 tys. m³ wody. Zdecydowana większość jezior charakteryzuje się niewielkimi głębokościami, nie przekraczającymi 6,0 m. Najgłębsze jest jezioro Nogat, którego maksymalna głębokość wynosi 23,0 m.

Tabela 3 Wykaz jezior na terenie Miasta i Gminy Łasin

L.p.	Nazwa jeziora	Powierzchnia	Objętość	Głębokość maksymalna
		(ha)	(tys. m ³)	(m)
1.	Łasińskie zamkowe	155,2	2 325,1	5,2
2.	Nogat	117,7	8 578,1	23,0
3.	Święte	60,9	1 241,1	3,2
4.	Kuchnia	56,9	1 299,6	5,1
5.	Szynwałd	35,5	399,2	2,2
6.	Łasińskie Małe	18,4	206,6	3,0
7.	Małe Szczepanki I	7,5	-	-
8.	Nowe Błonowo	6,5	-	-
9.	Zawada	4,7	-	-
10.	Małe Szczepanki II	2,5	-	-
Razem		465,8	14 049,7	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z „Programu Ochrony Środowiska Miasta i Gminy Łasin na lata 2004-2010 z perspektywą na lata 2011-2020”

Największym z wymienionych zbiorników jest Jezioro Łasińskie Zamkowe zlokalizowane w sąsiedztwie Miasta Łasin. Ma ono powierzchnię zwierciadła wody wynoszącą 155,2 ha, wyspy zajmują 2,5 ha. Jezioro to charakteryzuje się niewielką głębokością maksymalną

sięgającą 5,2 m przy głębokości średniej 1,5 m. Linia brzegowa ma długość 6400 m. Jezioro otoczone jest pasem roślinności wodnej wynurzonej, która zajmuje powierzchnię 15,2 ha, przy czym 90 % porasta teren wzdłuż linii brzegowej. Lokalizacja zbiornika jest wyjątkowo niekorzystna ze względu na sąsiedztwo ośrodka miejskiego oraz brak zadrzewień i zalesień wzdłuż jeziora co powoduje, że jest ono zasilane w znacznym stopniu zanieczyszczonymi wodami ze spływu powierzchniowego. Jezioro Łasińskie poprzez dopływ połączone jest z Jeziorem Małym leżącym w jego sąsiedztwie. Zbiorniki te stanowią pewnego rodzaju zespół akwenów. Jezioro Małe ma powierzchnię 18,4 ha, głębokość średnią 1,1 m przy głębokości maksymalnej 3,0 m. Długość linii brzegowej wynosi 2 100 m.

Kolejnym zespołem dwóch, leżących w niewielkiej odległości i połączonych ze sobą za pośrednictwem ciek (rzeki Gardeji) zbiorników są jeziora Nogat i Kuchnia. To ostatnie tylko częściowo znajduje się na terenie Gminy Łasin. Są one zlokalizowane w północnej części Gminy. Większym z nich jest jezioro Nogat o powierzchni 117,7 ha i głębokości średniej 7,3 m przy maksymalnej wynoszącej 23,0 m. Długość linii brzegowej wynosi 8,8 km. Jezioro jest więc zbliżone wielkością do Jeziora Łasińskiego, posiada kształt rynnowy o przebiegu południowym.

Głównym źródłem zasilającym w wodę jest rzeka Gardeja, spływ powierzchniowy i dopływ z jeziora Szynwałd oraz dopływ spod Błonowa. Lokalizacja zbiorników sprawia, iż podlegają one działaniu czynników wynikających z ukształtowania terenu, rodzaju działalności i typu pokrycia powierzchni zlewni. Rozmiar oddziaływania terenu zlewni na jeziora niech ilustruje fakt, iż tereny zadrzewione lub zalesione stanowią tylko 7,1 % jej ogólnej powierzchni, a mają one decydujące znaczenie dla ograniczenia ilości zanieczyszczeń rozproszonych. Jezioro Kuchnia jest dwukrotnie mniejsze od jeziora Nogat, ma ono powierzchnię 56,9 ha i głębokość średnią 2,3 m przy głębokości maksymalnej 5,1 m. Linia brzegowa ma długość 5 500 m, jest ono zasilane wodami rzeki Gardeji.

Kolejnym jeziorem leżącym na terenie Gminy jest jezioro Święte. Ma ono powierzchnię 60,9 ha, charakterystyczna jest jego niewielka głębokość średnia wynosząca tylko 2,0 m. Maksymalne sondowanie wykonano do głębokości 3,2 m. Ostatnim z uwzględnionych zbiorników jest jezioro Szynwałd połączone ciekami z jeziorem Nogat. Jezioro Szynwałd ma powierzchnię 35,5 ha i głębokość średnią 1,1 m przy poziomie maksymalnym 2,2 m. Długość linii brzegowej wynosi 2,1 km.

Omówione zbiorniki pełnią funkcję retencyjną. Jest to ich funkcja podstawowa.

Wody podziemne

Gmina Łasin pod względem hydrogeologicznym należy do Regionu Mazurskiego. Obszar ten posiada mało skomplikowaną budowę geologiczną. Podstawowe poziomy wodonośne występują w osadach czwartorzędu i trzeciorzędu. W obrębie osadów czwartorzędowych występują dwie warstwy wodonośne. Pierwsza na głębokości 30 – 50 m, druga poniżej 100 m. Zwierciadło wody z czwartorzędowego poziomu wodonośnego stabilizuje się na głębokości 20 – 30 m, druga poniżej 100 m. Zgodnie z mapą hydrogeologiczną teren Gminy posiada spodziewaną wodonośność podłoża dla studni normalnej wynoszącą od 5 – 60 m³/h. Wody czwartorzędowe i trzeciorzędowe na obszarze Gminy Łasin nie stanowią strategicznego zbiornika wód podziemnych, który podlegałby wysokiej ochronie.

Klimat

Charakterystyczną cechą klimatu omawianego obszaru jest jego przejściowość i zmienność. Wyrażone jest to zmiennymi warunkami temperatury, ciśnienia, opadów, wiatrem oraz stopniem zachmurzenia. Gmina położona jest pomiędzy chłodniejszym i bardziej wilgotnym obszarem północy kraju (dzielnicą pomorską), a cieplejszym i bardziej suchym regionem środkowej Polski (dzielnicą środkową). Zgodnie z przyjętą klasyfikacją termiczną opadową, rok hydrologiczny 2009 w stacji meteorologicznej Koniczynka sklasyfikowano jako normalny pod względem warunków termicznych (7,2°C) i pod względem opadów atmosferycznych (500,2 mm). W wyniku analizy rozkładu temperatury w skali całego roku hydrologicznego, najcieplejszymi miesiącami okazały się lipiec i sierpień z miesięcznymi temperaturami wynoszącymi powyżej 16°C. Najniższe temperatury miesięczne odnotowano w styczniu. Średnia roczna temperatura powietrza wyniosła 8,7°C. Temperatura maksymalna oscylowała na poziomie 31,4°C, zaś temperatura minimalna wynosiła -18,2°C.

Cechą charakterystyczną pojezierzy jest przesunięcie pór roku w stosunku do Polski środkowej i skrócenie okresu wegetacji. Wiosna i lato są opóźnione i krótsze, okres przedzimowy, zima i przedwiośnie są natomiast znacznie dłuższe.

Gmina, podobnie jak całe województwo, posiada dogodne warunki agroklimatyczne w okresie wegetacyjnym. Na podstawie pomiarów opadów, wykonanych w latach 1861 – 2006 w Bydgoszczy, w latach średnich (p = 50%) suma opadów wynosiła 305 mm. W latach suchych uzyskano wyniki odpowiednio na poziomie: dla p = 20% - 249 mm, p = 10% - 220 mm, p = 5% - 198 mm, p = 1% - 161 mm. Dla przykładu tak suchy jak w 1989 r. okres

wegetacyjny (105 mm) pojawia się z częstotliwością mniejszą niż 1 raz na 100 lat. Średnia suma roczna opadów na terenie Gminy Łasin oscyluje w granicach 550 mm, zaś w okresie wegetacyjnym 440 mm, co jest jedną z najwyższych w województwie kujawsko – pomorskim.

Lasy

Teren Gminy charakteryzuje się małą lesistością. Zaledwie 4,9 % tj. około 679 ha powierzchni Gminy stanowią lasy. Lasy państwowe zajmują powierzchnię 544,4 ha, w tym:

- lasy Skarbu Państwa 542,9 ha, w tym:
 - lasy publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych 538,9 ha
- lasy prywatne 148,2 ha.

Lasy występują wyspowo w północnej części obszaru w okolicach wsi Szynwałd i Nowe Jankowice. Jedynie zwarty kompleks układający się w stosunkowo trwały ciąg jest związany z doliną Osy i jej prawobrzeżnego dopływu – Łasinki. Dolinę Łasinki i Osy oraz jej stoki porastają wielogatunkowe lasy liściaste typu grądu. Na zboczach rozwija się grąd typowy z dębem, ale także z lipą, grabem, klonem zwyczajnym. U podnóżu zboczy i częściowo w dolinie wykształca się grąd niski. Wyraźnie większą powierzchnię zajmuje kompleks w dolnym odcinku Łasinki, gdzie na zboczach oraz w strefie krawędziowej dominują dęby i buki, a w wilgotnych obniżeniach łąg olszowy z wyjątkowo bujnym runem. W runie dominuje pokrzywa zwyczajna, niecierpek pospolity, gwiazdnica gajowa, ostrożeń warzywny, wiązówka błotna. Niewielkie płaty roślinności występują na północ od Łasina i są związane z obniżeniami bagiennymi z charakterystyczną dla tego siedliska florą.

Ochrona przyrody

Obszary chronionego krajobrazu na terenie Miasta i Gminy Łasin tworzą krajowy system obszarów chronionych. W koncepcji sieci ekologicznej ECONET – POLSKA obszar Gminy położony jest w obrębie korytarza ekologicznego o znaczeniu międzynarodowym, który stanowi łącznik pomiędzy doliną Wisły na zachodzie, a Pojezierzem Iławskim i Mazurskim na wschodzie.

Walory krajobrazowe doliny Osy, stanowiącej jednocześnie południową granicę Gminy, wchodzi w skład 150,7 km² obszaru chronionego krajobrazu „Doliny Osy i Gardęgi”. Zadecydowała o tym malowniczo wcinająca się dolina rzeczna w otaczającą wysoczyznę

morenową z silnie urzeźbioną strefą zboczową. Do tego obszaru zalicza się również dolinę rzeki Gardęgi, która na odcinku od Jeziora Kuchnia do Jeziora Nogat jest północno zachodnią granicą Gminy, a także rynnę Jeziora Nogat.

Wysokie walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe pozwoliły na utworzenie na terenie Gminy różnorodnych form ochrony prawnej, zarówno wielkoobszarowej jak i indywidualnej. Na obszarze Gminy znajduje się jeden uznany rezerwat przyrody "Dolina Osy". Rezerwat o całkowitej powierzchni 665,12 ha został uznany Zarządzeniem Ministra Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 13 czerwca 1994 r. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych dolnego odcinka doliny rzeki Osy z niezmienioną szatą roślinną. W skład rezerwatu wchodzi tereny gmin Rogóźno, Gruta i Łasin. Powierzchnia rezerwatu na terenie Gminy Łasin wynosi 218,3 ha. Ochroną objęto części obrębów Nowe Mosty, Szczepanki i Przesławice. Na terenie rezerwatu obowiązują m.in. zakazy: pozyskiwania, niszczenia i uszkodzania drzew i innych roślin, wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów i innych nieczystości, wydobywania skał, minerałów i torfu, niszczenia gleby i zmiany sposobu jej użytkowania, stosowania środków chemicznych w gospodarce leśnej, zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, ruchu pojazdów poza drogami publicznymi.

Pomniki przyrody

Pomniki przyrody są ważnym elementem składowym krajobrazu, podnoszą jego piękno, posiadają wysokie walory dydaktyczne i edukacyjne. Na terenie Miasta i Gminy Łasin występują 18 pomników przyrody – Tabela 4. Występujące pomniki są twórcami przyrody żywej. Są to pojedyncze drzewa i skupienia drzew.

Tabela 4 Pomniki przyrody na terenie Miasta i Gminy Łasin

L.p.	Rodzaj pomnika przyrody	Opis pomnika			Określenie położenia pomnika	Rok uznania
		obwód	Wysokość [m]	Wiek [lata]		
1.	Jesion wyniosły	275	15	180	Święte – cmentarz parafialny	1954
2.	Skupienie 4 dębów	291 – 366	24 – 27	250	Wydrzno – w parku	1957
3.	Skupienie 14 dębów	207 – 414	24 – 27	200 – 300	Nowe Jankowice – w parku	1957
4.	Dąb – „Chrobry”	923	20	600	Nogat w ogrodzie przy dworku	1960
5.	Skupienie 2 dębów	450 – 350	24,22	250	Święte – w parku nad jeziorem	1970

L.p.	Rodzaj pomnika przyrody	Opis pomnika			Określenie położenia pomnika	Rok uznania
		obwód	Wysokość [m]	Wiek [lata]		
6.	Aleja 71 dębów	210 – 410	14 – 25	150	Nowe Jankowice – aleja prowadząca z parku do cmentarza	1970
7.	Dąb	400	28	250	Bogdanki – na skraju zadrzewień, w pobliżu dworu	1979
8.	Dąb	546	30	180	Leśnictwo Orle – oddz. 229d	1981
9.	Dąb	394	30	180	Leśnictwo Orle – oddz. 256c	1981
10.	Jesion wyniosły	318	28	120	Szczepanki – w parku	1982
11.	Dąb	380	26	280	Leśnictwo Orle, oddz. 238b	1982
12.	Skupienie 3 dębów	256-300	28 – 31	230	Przesławice – w parku	1982
13.	Dąb	386	27	160	Klarnowo, Leśnictwo Zwierzyniec. Oddz.238g	1983
14.	Dąb	397	22	180	Zawada – w ogrodzie B. Glinowieckiego	1985
15.	Buk pospolity	329	26	180	Leśnictwo Orle, oddz. 234d	1986
16.	Skupienie 2 dębów	330 – 296	30,26	150	Leśnictwo Orle, oddz. 233z	1986
17.	Dąb szypułkowy	339	29	140	Leśnictwo Orle, oddz. 235g	1986
18.	Skupienie 7 drzew: - 5 dębów - 2 jesion	350 – 416 332, 338	25-30	250 200	Święte – w parku	1992

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UM w Łasinie

Parki wiejskie

Oddzielną formą godną ochrony są parki wiejskie. Pojęcie punktu obejmuje obszar pokryty drzewostanem, ukształtowany funkcjonalnie i plastycznie w ogród, posiadający wartość historyczną, przestrzennie – kompozycyjną lub przyrodniczą. Ukształtowanie ogrodu stanowi kompozycja szaty roślinnej, wód, rzeźby terenu i elementów architektury.

Na terenie Gminy występuje 8 parków:

- Bogdanki o pow. 1,36 ha
- Nowe Jankowice o pow. 4,30 ha o charakterze zabytkowym

- Plesewo o pow. 0,75 ha
- Przesławice o pow. 2,20 ha o charakterze zabytkowym
- Szczepanki o pow. 1,22 ha
- Święte o pow. 3,25 ha o charakterze zabytkowym
- Wydrzno o pow. 4,80 ha
- Zawda o pow. 1,90 ha

Łączna powierzchnia 19,78 ha

Użytki ekologiczne

Na terenie Miasta i Gminy Łasin występują także liczne użytki ekologiczne. Istotnym powodem tworzenia użytków ekologicznych jest potrzeba objęcia ochroną niewielkich powierzchniowo obiektów, ale cennych pod względem przyrodniczym, o dużym znaczeniu dla zachowania unikatowych zasobów genowych. Z reguły nie mogły one zostać objęte ochroną rezerwatową ze względu na niewielką powierzchnię i mniejszą rangę walorów przyrodniczych. Użytki ekologiczne należą do obiektowych, czyli indywidualnych form ochrony przyrody.

Na terenie Gminy znajduje się 8 użytków ekologicznych o łącznej powierzchni 6,82 ha. Tą formą ochrony obejmuje się pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania unikatowych zasobów genowych i typów środowisk. Stanowią je śródlęgowe bagna oraz podmokłe łąki i pastwiska w dolinie Osy na terenach w zarządzie nadleśnictwa Jamy.

2.1.3. Dziedzictwo historyczne i kulturowe

Środowisko historyczne

Historia Łasina sięga czasów Bolesława Chrobrego. Najstarsze ślady pobytu człowieka na ziemi łasińskiej pochodzą z lat 2500 – 1700 przed Chrystusem. Pierwszą wzmiankę o mieście podaje Jan Długosz. Od 1298 do 1461r. Łasin znajdował się pod panowaniem krzyżackim. W roku 1298 mistrz krzyżacki Meynhard z Kwerfurtu nadał osadzie pierwszy przywilej, na podstawie którego stała się miastem na prawie magdeburskim, a w 1306r. otrzymuje ponownie przywilej lokacyjny na prawie chełmińskim. Od pierwszych lat XV wieku Łasin stał się areną wielu bitew między Krzyżakami a państwem polskim. Ziemia łasińska, pomimo wygranej przez Polskę bitwy pod Grunwaldem, nadal pozostała własnością zakonu aż do 1461 roku. Mieszczanie dbali o rozwój miasta – dzięki temu otrzymało zezwolenia na

urządzanie targów, powstało wiele warsztatów rzemieślniczych. Najazd Szwedów w XVII wieku nie ominął również Łasina. Swój największy rozkwit miasto przeżywało w czasie sprawowania władzy przez burmistrza Jana Chruścielewskiego. Po zakończeniu I wojny światowej Łasin, po prawie 150 latach zaborów i rządów pruskich, powrócił ponownie do Polski. W czasie II wojny światowej miasto i jego okolice stały się miejscem martyrologii wielu mieszkańców. Łasin, jak na stare miasto przystało, posiada swój herb – głowę św. Jana Chrzciciela oraz swoją flagę (symbole).

Środowisko kulturowe

Na obszarze Miasta i Gminy Łasin znajdują się cenne zabytki architektury ludowej, kościelnej, pałacowej. Zestawienie zabytków architektury i budownictwa występujących na terenie Miasta i Gminy znajduje się w poniższej tabeli:

Tabela 5 Zabytki architektury i budownictwa ujęte w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków

L.P.	Miejscowość	Ulica	NR	Obiekt – funkcja pierwotna	NR Ewid. Dz	Datowanie
1.	Bogdanki		7	Dwojak (12) w zespole podworskim		Ok. 1936 r.
2.	Bogdanki		8	Dwojak (13) w zespole podworskim		Ok. 1936 r.
3.	Bogdanki		9	Dom robotników Folwarcznych w zespole podworskim		k. XIX w.
4.	Bogdanki		10	Dom robotników Folwarcznych w zespole podworskim		k. XIX w.
5.	Bogdanki			Dom ogrodnika w zespole podworskim		Koniec XIX w.
6.	Jakubkowo		19	szkoła	4/1	Koniec XIX w.
7.	Jakubkowo		19	Budynek gospodarczy przy szkole	4/1	Koniec XIX w.
8.	Jakubkowo			Dwór		Ok. poł. XIX w; skrzydło k. XIX w.
9.	Jakubkowo			Budynek gospodarczy w zespole podworskim		k. XIX w.
10.	Jakubkowo			Wozownia w zespole podworskim		k. XIX w.
11.	Jakubkowo			Stodoła w zespole podworskim		pocz. XX w.
12.	Jakubkowo		23	Obora w zespole podworskim		k. XIX w; przebudz. XX
13.	Jankowice		18	Budynek mieszkalny	99/1	Koniec XIX w.
14.	Jankowice		20	Mleczarnia	117/1	Początek XX w.
15.	Jankowice		36	Budynek mieszkalny	20	Koniec XIX w.
16.	Jankowice		1	Budynek mieszkalny	54/3	Początek XX w.
17.	Jankowice		6	Budynek mieszkalny	48/3	1906 r.

L.P.	Miejscowość	Ulica	NR	Obiekt – funkcja pierwotna	NR Ewid. Dz	Datowanie
18.	Łasin	Młyńska		Młyn		Pocz. XX w.
19.	Łasin			Mleczarnia		Ok. 1902 r.
20.	Łasin			Hydrofornia w zespole mleczarni		Pocz. XX w.
21.	Łasin			Stacja Trafo w zespole mleczarni		Pocz. XX w.
22.	Łasin	Kościelna	5	Plebania		II poł. XIX w.
23.	Łasin	Kościelna	5	Dzwonnica przy kościelna		XVIII/XIX w.
24.	Łasin	Odrodzenia Polski	6	Nieustającej pomocy i Św. Józefa		I 20 – te XX w.
25.	Małe Szczepanki		55	Budynek mieszkalny	67	1910 r.
26.	Małe Szczepanki		17-18	Dwór		Po 1927 r.
27.	Małe Szczepanki			Budynek gospodarczy w zespole podworskim		Pocz. XX w.
28.	Nogat		22	Strażnica Przygraniczna	52/1	Początek XX w.
29.	Nogat		12	Szkoła	236/1	Koniec XIX w.
30.	Nogat		13	Budynek mieszkalny	65	Początek XX w.
31.	Nogat		37	Budynek mieszkalny	83/2	1905-1906 r.
32.	Nogat		38	Budynek mieszkalny	105/1	Początek XX w.
33.	Nogat		41	Budynek mieszkalny	108, 109	Początek XX w.
34.	Nogat		6	Budynek mieszkalny	152/1	1945 r.
35.	Nogat		5	Budynek mieszkalny	156/1	Początek XX w.
36.	Nogat		3	Budynek mieszkalno - gospodarczy	158	Okolo 1905 r.
37.	Nogat		4	Budynek mieszkalno - gospodarczy	253/14	Okolo 1905 r.
38.	Nogat		21	Spichlerz w zespole podworski		2 poł. XIX w.
39.	Nogat			Stodoła w zespole podworskim		2 poł. XIX w.
40.	Nogat			Piwnica ziemna w zespole podworskim		poł. XIX w.
41.	Nogat			Spichlerz (3) w zespole folwarcznym	221	2 poł. XIX w.
42.	Nogat			Stajnia i wozownia w zespole folwarcznym	221	2 poł. XIX w.
43.	Noe Błonowo		9	Budynek mieszkalny	55/1	Początek XX w.
44.	Nowe Jankowice			Spichlerz (3) w zespole podworskim		1840 – 1945 r.
45.	Nowe Jankowice		14	podworskim		1848 – 1850; po 1909 r., ok. 1918 r.
46.	Nowe Jankowice			Obora w zespole podworskim		2 poł. XIX w.
47.	Nowe Jankowice		16	Oficyna w zespole pałacowo folwarcznym		

L.P.	Miejscowość	Ulica	NR	Obiekt – funkcja pierwotna	NR Ewid. Dz	Datowanie
48.	Nowe Jankowice		15	Rządcówka (4) w zespole pałacowo folwarcznym		
49.	Nowe Jankowice			Stajnia, spichlerz (6) w zespole pałacowo folwarcznym		1848 – 1850 r.; 1909 r., 1918 r.
50.	Nowe Jankowice			Obora (8) w zespole pałacowo folwarcznym		1848 – 1850 r.; 1909 r., ok. 1918 r.
51.	Nowe Jankowice			folwarcznym		1848 – 1850 r.; po 1909 r., ok. 1918 r.
52.	Nowe Jankowice			Budynek wagi w zespole pałacowo folwarcznym		1848 – 1850; po 1909 r., ok. 1918 r.
53.	Nowe Jankowice			Pompownia (15) w zespole pałacowo folwarcznym		1848 – 1850; po 1909 r., ok. 1918 r.
54.	Nowe Jankowice			Garaż maszyn rolniczych w zespole pałacowo folwarcznym		1848 – 1850; po 1909., ok. 1918 r.
55.	Nowe Jankowice			Kuźnia warsztat magazyn w zespole pałacowo folwarcznym		1848 – 1850; po 1909., ok. 1918 r.
56.	Klarnów			Budynek inwentarski w zespole podworskim		1865 r.
57.	Klarnów			Budynek inwentarski w zespole podworskim		2 poł. XIX w; odbud. po 1945
58.	Klarnów			Dom mieszkalny w zespole podworskim		Po 1945 r.
59.	Plesewo		45	Budynek mieszkalny	205	początek XX w.
60.	Plesewo		8	Mleczarnia	46	Koniec XIX w.
61.	Plesewo		61	Budynek mieszkalny	205	Początek XX w.
62.	Plesewo		10	Budynek mieszkalny PKP	55	Koniec XIX w.
63.	Plesewo			Dworzec PKP	55	Koniec XIX w.
64.	Plesewo		59	Budynek mieszkalny PKP	216	Koniec XIX w.
65.	Plesewo		54	Pocztą	156/5	Początek XX w.
66.	Plesewo		15	Budynek mieszkalny	90/2	Początek XX w.
67.	Plesewo		36	Szkoła	63	Koniec XIX w.
68.	Plesewo		27	Budynek mieszkalny	107	Początek XX w.
69.	Plesewo		26	Budynek mieszkalny	106	Początek XX w.
70.	Plesewo			Dwór		Pocz. XX w.
71.	Przesławice		5	Budynek mieszkalny / poniatówka	126/1	Lata 30-te XX w.
72.	Przesławice		6	Budynek mieszkalny / poniatówka	133	Lata 30-te XX w.
73.	Przesławice		4	Budynek mieszkalny / poniatówka	127/3	Lata 30-te XX w.

L.P.	Miejscowość	Ulica	NR	Obiekt – funkcja pierwotna	NR Ewid. Dz	Datowanie
74.	Przesławice		48	Budynek mieszkalny	15/4	Początek XX w.
75.	Przesławice		Nr 17	Budynek mieszkalny	102	1872 r.
76.	Przesławice		15	Budynek mieszkalny	104	Koniec XIX w.
77.	Przesławice			Dwór	68/3	XIX/XX w.
78.	Stare Błonowo		15	Budynek mieszkalny	83	Początek XX w.
79.	Stare Błonowo		16	Szkoła	86/1	Koniec XIX w.
80.	Stare Błonowo		16	Budynek gospodarczy przy szkole	86/1	Koniec XIX w.
81.	Stare Błonowo		36	Budynek mieszkalny	13/6	Początek XX w.
82.	Stare Jankowice			Budynek mieszkalny	26/5	Początek XX w.
83.	Stare Jankowice			Budynek gospodarczy	26/5	Początek XX w.
84.	Stare Jankowice			Szkoła	50	Początek XX w.
85.	Strzelce		33	Budynek mieszkalny	5/4	Początek XX w.
86.	Strzelce		31	Budynek mieszkalny	15	Koniec XIX w.
87.	Strzelce		32	Budynek mieszkalny	1	Przełom XIX i XX w.
88.	Strzelce		36	Budynek mieszkalny	8	Początek XX w.
89.	Szczepanki		19	Szkoła I	97/1	Koniec XIX w.
90.	Szczepanki		35	Szkoła II	255/2	Początek XX w.
91.	Szczepanki		29	Plebania	235	Koniec XIX
92.	Szonowo Szlacheckie		2	Budynek mieszkalny/poniatówka	196/1	Lata 30-te XX w.
93.	Szonowo Szlacheckie		3	Budynek mieszkalny/poniatówka	175/6	Lata 30-te XX w.
94.	Szonowo Szlacheckie		7	Budynek mieszkalny/poniatówka	177/1	Lata 30-te XX w.
95.	Szonowo Szlacheckie		12	Budynek mieszkalny/poniatówka	212/1	Lata 30-te XX w.
96.	Szonowo Szlacheckie			Oficyna Dworska (1) w zespole podworskim		k. XIX w.
97.	Szonowo Szlacheckie			Oficyna (2) w zespole podworskim		k. XIX w.
98.	Szonowo Szlacheckie			Spichlerz (3) w zespole podworskim	235/14	2 poł. XIX w.
99.	Szonowo Szlacheckie			Czworak (4) w zespole podworskim		2 poł. XIX w.
100.	Szynwałd		32	Budynek mieszkalny	204/1	Początek XX w.
101.	Szynwałd		27	Budynek mieszkalny	241	Koniec XIX w.
102.	Szynwałd		22	Budynek mieszkalny	230	1911 r.
103.	Szynwałd		12	Budynek mieszkalny	103/1	1911 r.
104.	Szynwałd		12	Budynek gospodarczy	103/1	Okolo 1911 r.
105.	Szynwałd		4	Zagroda/pocztą	151	Okolo 1911 r.
106.	Szynwałd		3	Zagroda/ gajówka	148/2	Okolo 1911 r.
107.	Szynwałd		1	Szkoła	92/2	Koniec XIX w.
108.	Szynwałd		1	Budynek gospodarczy przy szkole i toaleta	92/2	Koniec XIX w.

L.P.	Miejscowość	Ulica	NR	Obiekt – funkcja pierwotna	NR Ewid. Dz	Datowanie
109.	Szynwałd		77	Budynek mieszkalny/dom pracowników plebani	91	1909 r.
110.	Szynwałd		71	Organistówka	90/2	Koniec XIX w.
111.	Szynwałd			Plebania	89/2	Koniec XIX w.
112.	Szynwałd			Budynek gospodarczy przy plebani	89/2	Koniec XIX w.
113.	Szynwałd		69	Karczma	80	Koniec XIX w.
114.	Szynwałd		69	Budynek gospodarczy przy karczmie	80	Koniec XIX w.
115.	Szynwałd		55	Budynek mieszkalny	73/1	Początek XX w.
116.	Szynwałd		57	Budynek mieszkalny	69/2	Początek XX w.
117.	Szynwałd		58	Budynek mieszkalny	54	Początek XX w.
118.	Szynwałd		53	Budynek mieszkalny	125	Początek XX w.
119.	Szynwałd		41	Budynek mieszkalny	194	Początek XX w.
120.	Szynwałd		42	Budynek mieszkalny	196	Początek XX w.
121.	Szynwałd		39	Budynek mieszkalny	190	1910 – 1912 r.
122.	Szynwałd		38	Budynek mieszkalny	171	Początek XX w.
123.	Szynwałd		36	Budynek mieszkalny	189	1912 r.
124.	Szynwałd			Pałac		II poł. XIX w.
125.	Szynwałd			Stajnia w zespole podworskim		II poł. XIX w.
126.	Szynwałd			Stodoła w zespole podworskim		II poł. XIX w.
127.	Szynwałdzik		17-18	Dwór	232, 231	Ok. poł. XIX w.
128.	Święte			Dzwonnica przy kościelna		XVIII w.
129.	Święte			Spichlerz		XIX – XX w.
130.	Wybudowanie Łasińskie		11	Budynek mieszkalny	134/3	Początek XX w.
131.	Wybudowanie Łasińskie		7	Budynek mieszkalny	226/4	Początek XX w.
132.	Wybudowanie Łasińskie		62	Budynek mieszkalny	675	1929 r.
133.	Wybudowanie Łasińskie		30	Budynek mieszkalny	274	1931 r.
134.	Wybudowanie Łasińskie		33	Budynek mieszkalny	268/2	Koniec XIX w.
135.	Wydrzno		11	Szkoła	19/3, 20/1	1906 r.
136.	Wydrzno			Spichlerz		Ok. 1908 r.
137.	Wydrzno/ Gordanowo			Dom mieszkalny w zespole podworskim		2 poł. XIX w.
138.	Wydrzno/ Gordanowo			Budynek Inwentarski w zespole podworskim		2 poł. XIX w.
139.	Zawda		35	Budynek mieszkalny/poniatówka	117/1	Lata 30-te XX w.

L.P.	Miejscowość	Ulica	NR	Obiekt – funkcja pierwotna	NR Ewid. Dz	Datowanie
140.	Zawda		37	Budynek mieszkalny/poniatówka	61/2	Lata 30-te XX w.
141.	Zawda		36	Budynek mieszkalny/poniatówka	116/2	Lata 30-te XX w.
142.	Zawda		14	Strażnica przygraniczna/szkoła	16	Okolo 1906 r.
143.	Zawda			Dwór z oficynami	52/6	1 poł. XIX w, oficyny 2 poł. XIX w.
144.	Zawda			Czworak		1 poł. XIX w.
145.	Zawdzka Wola		33	Szkoła	78	Koniec XIX w.
146.	Zawdzka Wola		33	Budynek gospodarczy przy szkole I	78	Koniec XIX w.
147.	Zawdzka Wola		33	Budynek gospodarczy przy szkole II	78	Koniec XIX w.
148.	Zawdzka Wola		32	Budynek mieszkalny	68/2	Początek XX w.
149.	Zawdzka Wola		20	Budynek mieszkalny	35	Początek XX w.
150.	Zawdzka Wola		37/1	Budynek mieszkalny PKP	112	Koniec XIX w.
151	Zawdzka Wola		37	Dworzec PKP	112	Koniec XIX w.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UM w Łasinie

Na terenie Miasta i Gminy Łasin występują także cenne zabytki nieruchome (pałace, parki, dwory).

Tabela 6 Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków

Miejscowość	Adres	Obiekt	Data decyzji	Nr rejestru
Bogdanki		Zespół pałacowo – parkowy: • Pałac • Park • Spichlerz • Obora • Stodoła	25.03.1988 r.	A/326
Łasin - Miasto	ul. Kościelna	• Kościół parafialny p.w. św. Katarzyny • Cmentarz parafialny	28.01.1930 r.	A/380
			10.04.1985 r.	A/237
	ul. Radzyńska 2	Ratusz	30.05.1996 r.	A/84
	ul. Studzienna 1	Spichlerz	30.05.1996 r.	A/85
Nogat		Zespół dworsko – parkowy: • Dwór • Park Pozostałości folwarku: • Ekonomówka • Kuźnia	14.12.1989 r.	A/1506
		Grodzisko	09.12.1965 r.	C/52

Miejscowość	Adres	Obiekt	Data decyzji	Nr rejestru
Nowe Jankowice		Zespół pałacowo – parkowy: • Pałac • Park • Wieża ciśnień • Gołębnik	12.05.1987 r.	A/325
Przesławice		Park dworski	24.04.1987	A/633
Szczepanki		Kościół parafialny p.w. św. Wawrzyńca	13.07.1936 r.	A/358
Szynwałd		Kościół parafialny p.w. Narodzenia NMP	13.07.1936 r.	A/357
		Grodzisko	21.08.1929 r.	C/2
		Grodzisko	11.12.1968 r.	Numer rejestru d. woj. Toruńskiego C/97/44
Święte		Kościół p. w. św. Barbary	05.08.1961 r.	A/413
		Zespół dworsko – pałacowy: • Dwór • Park	28.03.1990	A/1505
			24.04.1987	
Wydrzno		Park pałacowy i część terenu podwórza gospodarczego (działki nr 113/1 i część działki nr 114/1)	15.07.1997 r.	A/56

Źródło: opracowanie na podstawie danych z UM w Łasinie

Opisując walory kulturowe obszaru warto wspomnieć, iż na terenie Miasta i Gminy Łasin znajdują się liczne kościoły i klasztory do których należą:

- kościół parafialny p.w. św. Katarzyny w Łasinie - zlokalizowany przy ulicy Kościelnej, wpisany do rejestru zabytków pod numerem A/380 z dnia 28.01.1930 r.;
- kościół parafialny p.w. św. Wawrzyńca w Szczepankach; wpisany do rejestru zabytków pod numerem A/358 z dnia 13.07.1936 r.;
- kościół parafialny p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Szynwałdzie – wpisany do rejestru zabytków pod numerem A/357 z dnia 13.07.1936 r.;
- kościół p.w. św. Barbary w Świętem – wpisany do rejestru zabytków pod numerem A/413 z dnia 5.08.1961 r.;
- klasztor ss. Karmelitanek Bosych p.w. Matki Bożej Nieustającej Pomocy i św. Józefa z lat 20-tych XX w. – obiekt ujęty w wojewódzkiej ewidencji zabytków.

Dodatkowo na terenie Miasta i Gminy Łasin znajdują się następujące zabytkowe cmentarze:

- miasto Łasin:
 - cmentarz przykościelny przy ulicy Kościelnej z XIV w. o powierzchni 0,21 ha, cmentarz czynny,
 - cmentarz komunalny przy ulicy Radzyńskiej z 1960 r. o powierzchni 3,36 ha, cmentarz czynny,
 - cmentarz ewangelicki przy ulicy Radzyńskiej z początku XX w. o powierzchni 0,07 ha, cmentarz nieczynny,
 - cmentarz ewangelicki przy ulicy Starej z 1 połowy XIX w., cmentarz nieczynny,
 - cmentarz miejsce pamięci narodowej przy ulicy Dworcowej 4 z 1945 r. o powierzchni 0,12 ha, cmentarz nieczynny, mogiła zbiorowa pomordowanych mieszkańców Łasina w latach 1939-1945,
 - cmentarz miejsce pamięci narodowej przy ulicy Dworcowej 12 z 1945 r. o powierzchni 0,08 ha, cmentarz nieczynny,
 - cmentarz żydowski z 1818 r., cmentarz nieczynny;
- Bogdanki:
 - cmentarz rodowy z 2 połowy XIX w. o powierzchni 0,01 ha, cmentarz nieczynny;
- Huta – Strzelce:
 - cmentarz parafialny z 1922 r. o powierzchni 0,19 ha, cmentarz czynny;
 - cmentarz choleryczny z 1816 r. o powierzchni 0,05 ha, cmentarz nieczynny;
- Nogat:
 - cmentarz ewangelicki z początku XX w. o powierzchni 0,16 ha, cmentarz nieczynny;
- Nowe Błonowo:
 - cmentarz ewangelicki z 2 połowy XIX w. o powierzchni 0,36 ha, cmentarz nieczynny;
- Nowe Jankowice:
 - cmentarz rodowy z połowy XIX w. o powierzchni 0,40 ha, cmentarz nieczynny;

- Nowe Mosty:
 - cmentarz ewangelicki z 2 połowy XIX w. o powierzchni 0,06 ha, cmentarz nieczynny,
 - cmentarz ewangelicki z początku XX w. o powierzchni 0,18 ha, cmentarz nieczynny,
 - cmentarz ewangelicki z 2 połowy XIX w. o powierzchni 0,31 ha, cmentarz nieczynny;
- Plesewo:
 - cmentarz ewangelicki z XIX/XX w., o powierzchni 0,3 ha, cmentarz nieczynny,
 - cmentarz katolicki o powierzchni 0,3 ha, cmentarz nieczynny,
 - cmentarz choleryczny z 2 poł. XIX w. o powierzchni 0,05 ha;
- Szonowo Królewskie:
 - cmentarz ewangelicki rodowy, z 2 poł. XIX w. o powierzchni 0,31 ha, cmentarz nieczynny,
- Szynwałd:
 - cmentarz ewangelicki, z 2 poł. XIX w. o powierzchni 0,42 ha, cmentarz nieczynny,
 - cmentarz przykościelny z XIV w. o powierzchni 0,50 ha;
- Stare Błonowo:
 - cmentarz ewangelicki, z 2 poł. XIX w. o powierzchni 0,12 ha, cmentarz nieczynny,
 - cmentarz ewangelicki, z 2 poł. XIX w. o powierzchni 0,22 ha, cmentarz nieczynny;
- Szczepanki:
 - cmentarz parafialny z 1946 r. o powierzchni 0,34 ha,
 - cmentarz przykościelny z XIX w. o powierzchni 0,25 ha;
- Święte:
 - cmentarz przykościelny z XV w. o powierzchni 0,64 ha, cmentarz czynny,
 - cmentarz rodowy, pocz. XX w. o powierzchni 0,02 ha, nieczynny;
- Wydrzno:
 - cmentarz ewangelicki, z 2 poł. XIX w. o powierzchni 0,12 ha, cmentarz nieczynny;

- Zawda:
 - cmentarz parafialny. 1 ćw. XIX w. o powierzchni 0,019 ha, cmentarz czynny,
 - cmentarz ewangelicki, z 2 poł. XIX w. o powierzchni 1,44 ha;
- Zawdzka Wola:
 - cmentarz parafialny, z 2 poł. XIX w. o powierzchni 0,21 ha, cmentarz nieczynny.

Wyżej wymienione cmentarze ujęte są w wojewódzkiej ewidencji zabytków. Cmentarz parafialny w Łasinie wpisany jest do rejestru zabytków pod numerem A/237 z dnia 10.04.1985 r.

2.2. Obszar społeczny

2.2.1. Demografia

Gminy i Miasto Łasin na koniec roku 2013 liczyła 8 443 osób. Średnia gęstość zaludnienia w Gminie wynosi 61 osób/km² (dane z ewidencji ludności na rok 2012). Dane liczby ludności w Gminie w latach 2003 – 2013 prezentuje poniższa tabela.

Tabela 7 Liczba ludności w Mieście i Gminie Łasin w latach 2003 - 2013

Dane	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ludność	8958	8902	8852	8757	8739	8690	8664	8647	8564	8528	8443
Kobiety	4516	4483	4458	4414	4409	4393	4375	4379	4334	4333	4313
Mężczyźni	4442	4419	4394	4343	4330	4297	4289	4268	4230	4195	4163

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UM w Łasinie

Tabela 8 Liczba ludności z podziałem na miejscowości w 2013 roku

Miejscowość	Ulica	Mieszkańcy		
		stali	czasowi	aktualni
BOGDANKI		117	6	123
GOCZAŁKI		124	2	126
HUTA STRZELCE		153	5	158
JAKUBKOWO		111	1	112
JANKOWICE		142		142
KOZŁOWO		56	2	58
ŁASIN	700-LECIA	147	24	171
	BRATKOWA	100		100
	CICHA	5		5
	CURIE-SKŁODOWSKIEJ	166		166
	DWORCOWA	170	10	180
	GRUDZIĄDZKA	52		52
	JAŚMINOWA	18	1	19
	KONARSKIEGO	470	9	479
	KOŚCIELNA	32		32
	KOŚCIUSZKI	144	6	150

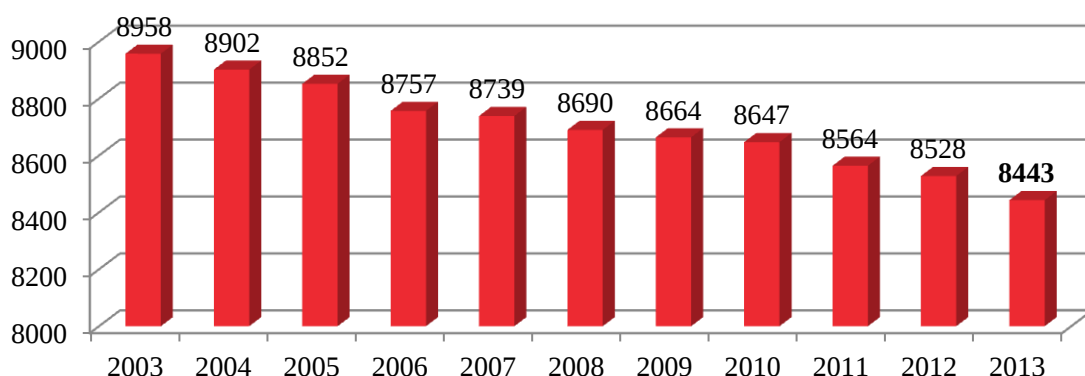
"Raport o stanie miasta i gminy Łasin"

Miejscowość	Ulica	Mieszkańcy		
		stali	czasowi	aktualni
	KRÓTKA	10		10
	KWIATOWA	23		23
	LILIOWA	54		54
	LIPOWA	87	6	93
	MŁYŃSKA	43		43
	ODRODZENIA POLSKI	188	8	196
	OKRĘŻNA	10		10
	OLIMPIJSKA	56	1	57
	PODGÓRNA	6	1	7
	PODMURNA	77	9	86
	RADZYŃSKA	169	2	171
	RÓŻANA	14		14
	RYNEK	147	9	156
	SOLNA	57	2	59
	SPORTOWA	58	2	60
	SPÓŁDZIELCÓW	14		14
	STARA	94		94
	STUDZIENNA	9	1	10
	TYSIĄCLECIA	562	8	570
	WAŁOWA	43	6	49
	WĄSKA		2	2
	WODNA	82		82
	WRZOSOWA	45	1	46
	ZAMKOWA	88	1	89
	ŻEROMSKIEGO	21	1	22
	Razem	3261	110	3371
ŁASIN WYBUDOWANIE		221	6	227
	DWORCOWA	307	13	320
	Razem	528	19	547
NOGAT		151	3	154
NOWE BŁONOWO		139	15	154
NOWE JANKOWICE		375	5	380
NOWE MOSTY		244	4	248
PLESEWO		276	6	282
PRZESŁAWICE		218	4	222
STARE BŁONOWO		197	6	203
SZCZEPANKI		438	9	447
SZONOWO		330	10	340
SZYNWAŁD		385	8	393
ŚWIĘTE		228	5	233
WYDRZNO		269	24	293
ZAWDA		293	5	298
ZAWDZKA WOLA		159	2	161
	Razem	8194	251	

Źródło: opracowanie na podstawie danych z UM w Łasinie

Wykres 1 Liczba ludności Miasta i Gminy Łasin w latach 2003 – 2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UM w Łasinie

Jak wynika z danych w powyższej tabeli liczba ludności od roku 2003 ciągle malała osiągając w roku 2013 8 443 liczby mieszkańców, co w kontekście rozwoju społeczno – gospodarczego jest negatywnym zjawiskiem.

W roku 2013 ponad połowę ludności Gminy stanowiły kobiety. Na terenie Miasta i Gminy obserwuje się spadek przyrostu liczby ludności. Saldo migracji ludności Miasta i Gminy Łasin w 2012 r. wynosiło -50 .

W Mieście i Gminie Łasin najwięcej jest ludności w wieku produkcyjnym. Drugą, co do wielkości grupą jest ludność w wieku do 17 lat (czyli osoby w wieku przedprodukcyjnym). Kolejną grupę stanowi ludność w wieku poprodukcyjnym, czyli mężczyźni w wieku 65 lat i więcej oraz kobiety w wieku 60 lat i więcej. Dokładne dane prezentują tabela i wykres poniżej.

Tabela 9 Ludność w Mieście i Gminie Łasin na tle powiatu w 2012 roku

Ludność w wieku					
Przedprodukcyjnym		Produkcyjnym		Poprodukcyjnym	
Gmina Łasin	Powiat	Gmina Łasin	Powiat	Gmina Łasin	Powiat
1783	8603	5250	25614	1410	5918

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS i UM w Łasinie

Tabela 10 Ludność w Mieście i Gminie Łasin w latach 2003 – 2013

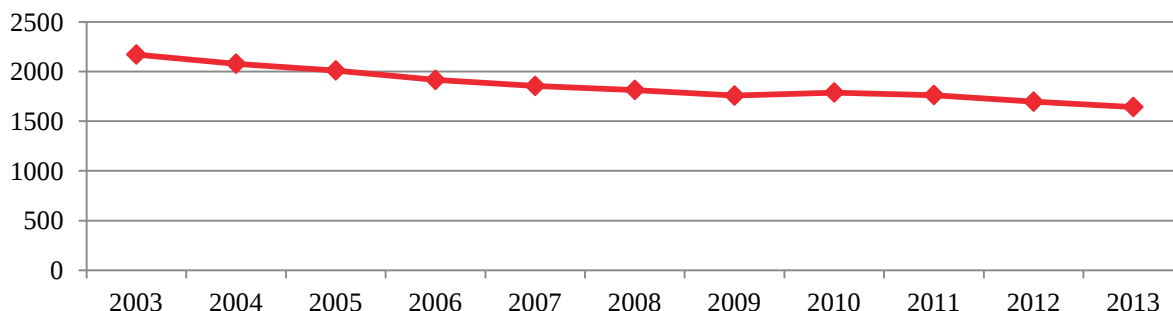
Ludność w wieku			
Lata	Przedprodukcyjnym	Produkcyjny	Poprodukcyjny
2003	2 170	5 202	1 053
2004	2 078	5 231	1 042
2005	2 010	5 283	1 042
2006	1 915	5 254	1 067
2007	1 854	5 270	1 087
2008	1 814	5 265	1 105

Ludność w wieku			
Lata	Przedprodukcyjny	Produkcyjny	Poprodukcyjny
2009	1 757	5 255	1 155
2010	1 788	5 417	1 203
2011	1 763	5 342	1 243
2012	1 696	5 307	1 267
2013	1 783	5 250	1 410

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UM w Łasinie

Wykres 2 Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym w Mieście i Gminie Łasin w latach 2003 – 2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UM w Łasinie

Liczba urodzeń na terenie Miasta i Gminy Łasin (liczba urodzeń żywych) w 2013 r. wyniósł 92. Liczba zgonów na terenie Miasta i Gminy Łasin w 2013 roku to 79. Wynika z tego, że więcej osób na terenie Gminy się urodziło, niż zmarło, co jest pozytywnym zjawiskiem.

W 2013 r. przyrost naturalny w Gminie wyniósł 6. Saldo migracji na pobyt stały osiągnęło wartość – 50, co znaczy, że więcej osób wyprowadzało się z Gminy, niż przybywało, co nie wpływa pozytywnie na rozwój społeczno – gospodarczy regionu.

Poniżej znajduje się wykaz ilościowy byłych mieszkańców wymeldowanych w okresie: od 2013.01.01 do 2013.12.31

Tabela 11 Wykaz ilościowy byłych mieszkańców wymeldowanych w okresie: od 2013.01.01 do 2013.12.31 na terenie Miasta i Gminy Łasin

bieżący status mieszkańca	liczba mieszkańców
Emigracja	5
Status przejściowy	34
Wymeldowanie do innej gminy	90
Wymeldowanie w trybie administracyjnym	11
Zgon	79
Razem	219

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UM w Łasinie

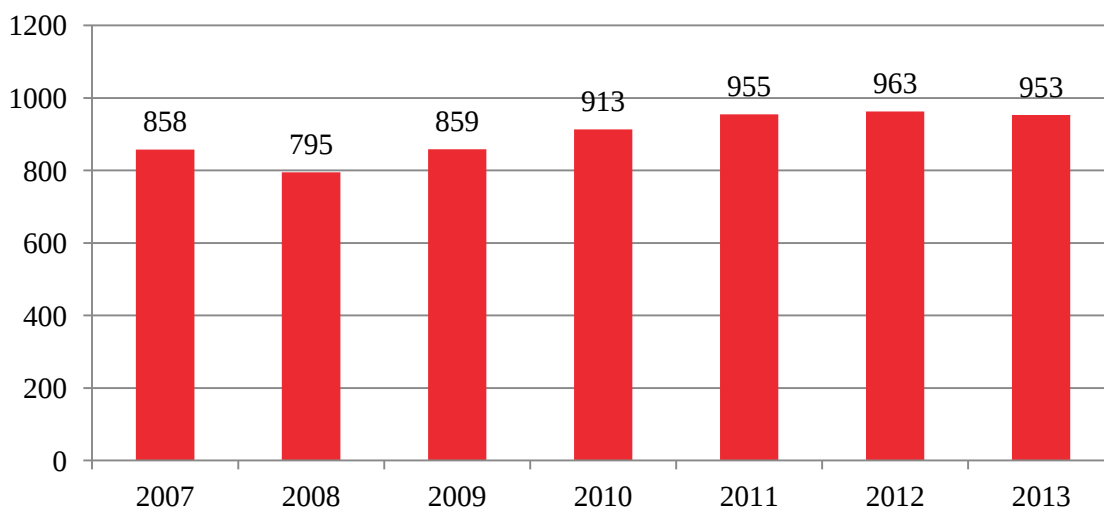
W 2013 roku liczba osób wymeldowujących się z Miasta i Gminy Łasin do innej gminy wynosiła 90 osób.

2.2.2. Bezrobocie

Na terenie Miasta i Gminy Łasin według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Grudziądzu i Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy w okresie 2007 – 2008 obserwuje się spadek bezrobocia do roku 2008, po którym nastąpił wzrost bezrobocia, aż do roku 2012, po którym znów nastąpił jego niewielki spadek. W Gminie pod koniec roku 2013 bez pracy pozostawało 953 osób.

Wykres 3 Liczba bezrobotnych w latach 2008-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Grudziądzu

Tabela 12 Bezrobotni w Mieście i Gminie Łasin na tle powiatu i gmin do niego należących

Jednostka terytorialna	ogółem				mężczyźni				kobiety			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
Powiat grudziądzki	3811	3948	4064	3872	1675	1608	1742	1700	2136	2340	2322	2172
Grudziądz	908	915	988	885	418	377	429	395	490	538	559	490
Gruta	580	580	606	566	264	250	278	245	316	330	328	321
Łasin	913	955	963	953	406	392	405	426	507	563	558	527
Radzyń Chełmiński	503	531	515	487	212	217	231	222	291	314	284	265
Rogóżno	395	418	436	428	184	178	195	194	211	240	241	234
Świecie nad Osą	512	549	556	553	191	194	204	218	321	355	352	335

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Odwołując się do powyższych danych nasuwa się wniosek, iż na terenie Miasta i Gminy Łasin występuje wysokie bezrobocie (najwyższe w całym powiecie grudziądzkim). Jest to duży problem Miasta i Gminy, co wpływa negatywnie na rozwój społeczno – gospodarczy obszaru.

2.2.3. Pomoc społeczna i ochrona zdrowia

Pomoc społeczna

Placówką realizującą zadania pomocy społecznej na terenie Miasta i Gminy Łasin jest Miejsko – minny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasinie, który jest jednostką pozostającą w strukturze organizacyjnej Gminy. Adresatami MGOPS są najczęściej osoby bezrobotne, niepełnosprawne i długotrwale chore. Pomoc społeczna udzielana jest w formie świadczeń pieniężnych:

- zasiłek stały,
- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- pomoc dla rodzin zastępczych,
- pomoc na usamodzielnienie się oraz kontynuowanie nauki,
- świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla uchodźców;

oraz niepieniężnych: praca socjalna, bilet kredytowy, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składki na ubezpieczenie społeczne, pomoc rzeczowa, sprawienie pogrzebu, schronienie, posiłek, niezbędne ubranie, usługi opiekuńcze i wychowawcze.

W tabeli poniżej znajduje się wykaz udzielonych świadczeń pomocy społecznej na terenie Miasta i Gminy Łasin w 2013 r.

Tabela 13 Udzielone świadczenia – Pomoc społeczna – zadania własne Gminy

Formy pomocy	Liczba osób którym przyznano świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Zasilki stałe - ogółem	32	277	92 128	30	64
- w tym : środki własne	0	0	0	0	0
Dotacja	32	277	92 128	30	64
W tym przyznane dla osoby samotnie gospodarującej	16	149	59 763	16	16
pozostającej w rodzinie	17	128	32 365	15	49
Zasilki okresowe ogółem	369	2 643	1 125 272	351	1239
- w tym środki własne	0	0	0	0	0
Dotacja	369	2 643	1 125 272	351	1239
Przyznane z powodu bezrobocia	344	2 456	1 056 457	328	1 077

Formy pomocy	Liczba osób którym przyznano świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Przyznane z powodu długotrwałej choroby	29	128	46 192	27	83
Przyznane z powodu niepełnosprawności	13	53	20 628	13	42
Przyczyna inna niż wymieniona wyżej	1	6	1 995	1	2
Posilek	350	50 804	120 965	194	913
- w tym dla dzieci	350	50 804	120 965	194	913
Usługi opiekuńcze ogółem	9	1 487	22 179	9	11
Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi – dotacja – zadanie zlecone	4	1 586	25 383	4	4
Zasilki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	1	1	2 000	1	2
Inne zasilki celowe i w naturze ogółem	357	X	280 310	337	1161
Odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	5	47	96 592	5	5
Praca socjalna	X	X	X	401	1397

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UM w Łasinie

W 2013 rzeczywista liczba rodzin i osób w rodzinach objętych pomocą społeczną na terenie Miasta i Gminy Łasin wynosiła:

- liczba rodzin: 428
- liczba osób w rodzinach: 1 459

Poniżej zostały przedstawione powody przyznania pomocy w 2013r na terenie Miasta i Gminy Łasin

Tabela 14 Powody przyznania pomocy w 2013r na terenie Miasta i Gminy Łasin

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin ogółem:	W tym na wsi:	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	383	251	1344
Sieroctwo	0	0	0
Bezdomność	2	1	2
Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	89	65	517
Bezrobocie	369	238	
Niepełnosprawność	100	67	323
Długotrwała lub ciężka choroba	165	100	560
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, w tym:	34	23	159

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin ogółem:	W tym na wsi:	Liczba osób w rodzinach
- rodziny niepełne	12	9	36
- rodziny wielodzietne	3	2	26
Alkoholizm	8	4	28
Narkomania	0	0	0
Trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	7	5	13
Przemoc w rodzinie	12	8	56
Zdarzenie losowe	1	1	2
Sytuacja kryzysowa	0	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UM w Łasinie

Na terenie Miasta i Gminy Łasin funkcjonują także inne organy wsparcia tj. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Łasinie, a także Środowiskowy Dom Samopomocy, Warsztaty Terapii Zajęciowej. Rodziny dotknięte alkoholizmem, narkomanią i przemocą w rodzinie mogą korzystać z Punktu Konsultacyjnego. Dodatkowo na terenie Gminy działa Grupa AA „Pierwszy Krok” i Grupa wsparcia dla rodzin z problemem alkoholowym i przemocy w rodzinie. Zajęcia pozalekcyjne dla dzieci z zakresu profilaktyki uzależnień z dożywianiem prowadzi 5 świetlic środowiskowych zlokalizowanych w miejscowościach Zawda, Szonowo, Wydrzno, Jankowice i Łasin. Organizowane są wyjazdy bądź wycieczki dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, a także realizowane są różnego rodzaju programy psychoedukacyjne dla dzieci i młodzieży.

Ochrona zdrowia

Na terenie Miasta i Gminy Łasin funkcjonuje Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej im. Macieja z Miechowa. Zakład ten oferuje usługi medyczne z zakresu leczenia zamkniętego i otwartego. W skład lecznicy wchodzi następujące placówki:

- oddział wewnętrzny,
- oddział chirurgii ogólnej,
- zakład długoterminowy o profilu opiekuńczo – pielęgnacyjno – leczniczym,
- poradnie specjalistyczne: ginekologiczno – położnicza, chirurgiczna, okulistyczna, rehabilitacji wraz z pracownią kinezyterapii, fizykoterapii, hydroterapii,
- poradnie podstawowej opieki zdrowotnej,
- centrum diagnostyki podstawowej.

W zakładzie świadczone są następujące usługi medyczne:

- w zakresie leczenia zamkniętego

Leczenie schorzeń z dziedziny chorób wewnętrznych z uwzględnieniem chorób układu krążenia, układu oddechowego, krwiotwórczego, układu ruchu, leczenia cukrzycy, wykonywane są zabiegi operacyjne schorzeń jamy brzusznej, żołądka, dwunastnicy, przepuklin, kamicy żółciowej, żylaków, tarczycy, leczone są schorzenia przewodu pokarmowego, niedokrwienie miażdżycowe kończyn dolnych, stopę cukrzycową, zakrzepowe zapalenie żył. Kontynuowane jest leczenie po pobycie na oddziałach ostrych polegające na stałej opiece lekarskiej i pielęgniarskiej, chorób przewlekłych po udarach mózgu, niewydolności krążeniowej demencji starczej w stanie apalicznym.

- w zakresie leczenia otwartego

W skład podstawowej opieki zdrowotnej wchodzi gabinety lekarzy POZ, gabinet lekarza POZ dla dzieci, gabinet zabiegowy, punkt szczepień, gabinet pielęgniarek środowiskowych, gabinet medycyny szkolnej.

W Przychodni SP ZOZ Łasin funkcjonują również poradnie stomatologiczne dla osób starszych i dzieci oraz gabinet protetyki stomatologicznej.

W ramach centrum diagnostyki podstawowej działają: laboratorium analityczne, pracownia rtg, pracownia usg, pracownia ekg. Wykonywane są również ambulatoryjne porady i zabiegi w specjalistycznej i podstawowej opiece zdrowotnej, jak również podstawowe badania diagnostyczne.

Na terenie miasta i gminy Łasin działa również podstacja pogotowia ratunkowego będąca w strukturze organizacyjnej Szpitala Specjalistycznego im. Wł. Biegańskiego w Grudziądzu.

W sytuacjach bardziej specjalistycznej pomocy lekarskiej mieszkańcy korzystają z usług świadczonych przez Szpital Specjalistyczny w Grudziądzu, bądź szpitale regionalne w Bydgoszczy i Toruniu.

2.2.4. Bezpieczeństwo publiczne

Polityka bezpieczeństwa są to działania administracyjne mające na celu realizację przedsięwzięć związanych z tworzeniem i wykorzystaniem potencjału ochronnego, w celu zapobiegania i przeciwdziałania różnego rodzaju zagrożeniom. Realizacja skutecznej polityki bezpieczeństwa w Gminie jest podstawowym zadaniem samorządu terytorialnego. Od tego jak jest ona zorganizowana, zależy rozwój Gminy. Realizacja polityki bezpieczeństwa jest też uzależniona od występujących zagrożeń.

Obecnie na terenie Miasta i Gminy Łasin działa osiem jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP Łasin, OSP Szonowo, OSP Szczepanki, OSP Szynwałd, OSP Nogat, OSP Zawdzka Wola, OSP Zawda, OSP Jakubkowo). Jednostki te finansowane są przez Miasto i Gminę Łasin, na podst. art. 32 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (t.j. Dz.U. z 2009 r., Nr 178, poz.1380 z późn.zm.), w zakresie ich utrzymania, wyposażenia i zapewnienia ich gotowości bojowej.

W Gminie Łasin w Krajowym Systemie Ratowniczo – Gaśniczym funkcjonuje jedna jednostka (OSP Łasin) na mocy porozumienia z dnia 27 czerwca 1995 r. Na podstawie § 20 statutu OSP wszystkie jednostki w Gminie Łasin powołały spośród swoich członków czynnych jednostki operacyjno – techniczne (JOT), w celu podejmowania działań ratowniczych w czasie pożarów, klęsk żywiołowych, zagrożeń ekologicznych, katastrof i innych zdarzeń zagrażających życiu, zdrowiu, mieniu oraz środowisku naturalnemu mieszkańców Miasta i Gminy Łasin. Ustalono, że jednostka OSP Łasin tworzy JOT kategorii I, jednostka OSP Szonowo tworzy JOT kategorii III, a pozostałe jednostki zaliczono do IV kategorii. Jednostka łasińska ze względu na posiadane środki łączności bezprzewodowej i pozostałe wyposażenie specjalistyczne pełni rolę wiodącą na terenie Miasta i Gminy, a pozostałe jednostki są zdolne do podejmowania ograniczonych działań ratowniczych w czasie pożarów oraz ograniczonych działań zabezpieczających przy innych zdarzeniach na terenie miejscowości, będącej siedzibą tej Ochotniczej Straży Pożarnej.

Na terenie Miasta i Gminy działa również IV Rewir Dzielnicowych K.M. Policji w Grudziądzu.

Działalność nadzoru policyjnego jest niewystarczająca, występuje błąd całodobowej dostępności funkcjonariuszy posterunku policji, brak jest również monitoringu w mieście

2.2.5. Oświata, edukacja i kultura

Edukacja i oświata

Miasto i Gmina Łasin jest organem prowadzącym dla 4 szkół podstawowych, 2 gimnazjów i 1 przedszkola. Przy wszystkich szkołach podstawowych oraz w przedszkolu funkcjonują oddziały przedszkolne „O”. Sieć szkół podstawowych i gimnazjów w Gminie zabezpiecza w pełni aktualne potrzeby mieszkańców gminy, a sieć publicznych przedszkoli i oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych stwarza możliwość korzystania z usług przedszkola prawie wszystkim zainteresowanym.

Miasto i Gmina Łasin jest organem prowadzącym dla następujących szkół:

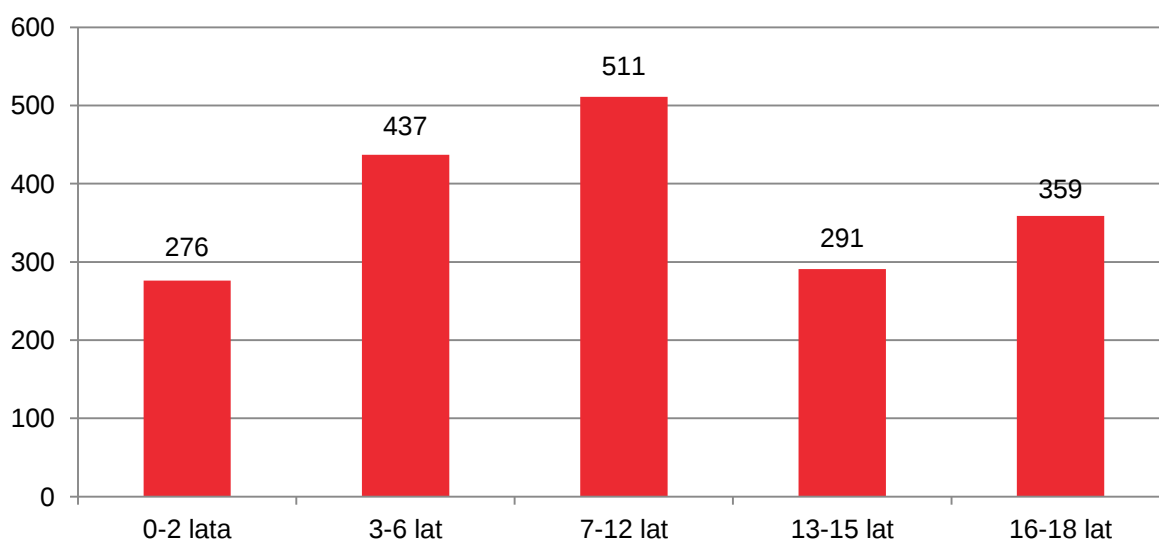
1. Zespół Szkół Publicznych w Łasinie, w skład którego wchodzi:
 - Szkoła Podstawowa w Łasinie,
 - Gimnazjum Nr 1 w Łasinie;
2. Szkoła Podstawowa w Szonowie;
3. Szkoła Podstawowa w Wydrznie;
4. Szkoła Podstawowa w Zawdzie;
5. Gimnazjum Nr 2 w Jankowicach,
6. Przedszkola Miejskie w Łasinie.

Szkoły na terenie Gminy to nie tylko siedziby procesów edukacyjnych, są one także ważnymi ogniwami w życiu kulturalnym, sportowym i codziennym miejscowości. Szkoły prowadzone przez gminę są organizatorami lub współorganizatorami wielu imprez edukacyjnych, kulturalnych i sportowych. Ponadto uczniowie uświetniają swym udziałem wiele uroczystości i imprez gminnych między innymi: Obchody Dnia Niepodległości, Dni Łasina, imprezę „Mikołaj w Łasinie”.

W celu wyrównywania szans edukacyjnych szkoły uczestniczą w edukacyjnych projektach zewnętrznych współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Uczestniczą również w różnego rodzaju programach, akcjach i programach profilaktycznych. W trakcie roku szkolnego w szkołach organizowane są wycieczki krajoznawcze i różnego rodzaju wyjazdy między innymi: na festyny, biwaki, basen, do teatru i muzeum. Uczniowie z Gminy Łasin osiągają znaczące sukcesy w różnych dziedzinach życia szkolnego

Wykres 4 Ludność Gminy według edukacyjnych grup wieku w 2014 r. (14.07.14 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Vademecum Samorządowca za 2013 z Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy

Jak wynika w powyższego wykresu najwięcej dzieci na terenie Miasta i Gminy Łasin jest w wieku w przedziale 7-12 lat. Najmniej jest dzieci w wieku 0-2 lata.

W poniższej tabeli została przedstawiona liczba ludności Gminy wg edukacyjnych grup wieku (stan na dzień 14.07.2014 r.) z podziałem na mieszkańców stałych oraz czasowych.

Tabela 15 Liczba ludności Miasta i Gminy wg edukacyjnych grup wieku (stan na dzień 14.07.2014 r.)

Lp.	Wiek w latach	Rok urodzenia	Liczba mieszkańców		
			Stali	Czasowi	Razem
1.	0-2	2011-2013	262	14	276
2.	7-12	2001-2006	487	24	511
3.	13-15	1998-2000	280	11	291
4.	16-18	1995-1997	345	14	359

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UM w Łasinie

Tabela 16 Liczba uczniów i oddziałów w poszczególnych szkołach w roku szkolnym 2012/2013

L.p.	Szkoła	Rok szkolny 2012/2013				
		Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnio ucz. w klasie	Oddziały „O”	
					Liczba uczniów	Liczba oddziałów
1.	Szkoła Podstawowa w Łasinie	316	15	21,07	-	-
2.	Szkoła Podstawowa w Szonowie	73	6	12,17	18	1
3.	Szkoła Podstawowa w Zawdzie	72	6	12	20	1
4.	Szkoła Podstawowa w Wydrznie	67	6	11,17	20	1
Razem szkoły podstawowe		528	33	16	58	3

L.p.	Szkoła	Rok szkolny 2012/2013				
		Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnio ucz. w klasie	Oddziały „O”	
					Liczba uczniów	Liczba oddziałów
1.	Gimnazjum Nr 1 w Łasinie	207	9	3	-	-
2.	Gimnazjum Nr 2 w Jankowicach	106	7	15,14	-	-
Razem gimnazja		313	16	19,56	-	-
Razem szkoły podstawowe i gimnazja		841	49	17,16	58	3
Przedszkole Miejskie Łasin		61	2,46	24,80	101	4,54

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UM w Łasinie

Tabela 17 Liczba uczniów i oddziałów w poszczególnych szkołach w roku szkolnym 2013/2014

L.p.	Szkoła	Rok szkolny 2013/2014				
		Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnio ucz. w klasie	Oddziały „O”	
					Liczba uczniów	Liczba oddziałów
1.	Szkoła Podstawowa w Łasinie	313	13	24,08	-	-
2.	Szkoła Podstawowa w Szonowie	73	6	12,17	17	1
3.	Szkoła Podstawowa w Zawdzie	64	6	10,67	25	1
4.	Szkoła Podstawowa w Wydrznie	69	6	11,50	22	1
Razem szkoły podstawowe		519	31	16,74	64	3
1.	Gimnazjum Nr 1 w Łasinie	190	8	23,75	-	-
2.	Gimnazjum Nr 2 w Jankowicach	93	6	15,50	-	-
Razem gimnazja		283	14	20,21	-	-
Razem szkoły podstawowe i gimnazja		802	45	17,82	64	3
Przedszkole Miejskie Łasin		71	3	23,67	101	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UM w Łasinie

Tabela 18 Liczba uczniów w poszczególnych klasach

Klasa	Rok szkolny 2012/2013	Rok szkolny 2013/2014
szkoły podstawowe, w tym	528	519
Klasa I	72	93
Klasa II	112	73
Klasa III	78	112
Klasa IV	78	77
Klasa V	91	75
Klasa VI	97	89

Klasa	Rok szkolny 2012/2013	Rok szkolny 2013/2014
Gimnazja, w tym	313	283
Klasa I	101	97
Klasa II	91	96
Klasa III	121	90

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UM w Łasinie

Jak wynika z powyższych danych liczba dzieci uczęszczających do szkół podstawowych oraz do gimnazjum zmniejszyła się porównując rok szkolny 2012/2013, a 2013/2014. Zwiększyła się natomiast liczba dzieci uczęszczających do przedszkola i oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych, w roku przedszkolnym 2012/2013 było 162 dzieci, a w roku kolejnym 172 dzieci.

Zestawienie danych dotyczących edukacji na terenie Miasta i Gminy Łasin prezentuje poniższa tabela.

Tabela 19 Edukacja w Mieście i Gminie Łasin

Edukacja	2010/11	2011/12	2012/13
Żłobki ogółem	-	-	-
Dzieci przebywające w żłobkach w ciągu roku	-	-	-
Placówki wychowania przedszkolnego	4	4	4
w tym przedszkola	1	1	1
Miejsca w przedszkolach	150	175	175
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	194	204	220
w tym w przedszkolach	147	152	162
Szkoły podstawowe	4	4	4
Uczniowie szkół podstawowych	554	575	528
Szkoły gimnazjalne	2	2	2
Uczniowie szkół gimnazjalnych	374	342	313
Uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów w szkołach:			
Podstawowych	12	13	12
Gimnazjalnych	9	8	7
Komputery z dostępem do Internetu przeznaczone do użytku uczniów w szkołach:			
Podstawowych	45	45	45
Gimnazjalnych	43	42	42

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Kultura

Ośrodek prowadzi działalność kulturalną na rzecz mieszkańców Miasta i Gminy Łasin polegającą na wspieraniu i promocji twórczości, edukacji i oświaty kulturalnej, działań i inicjatyw kulturalnych, ochronie dziedzictwa kulturowego, a w szczególności:

1. edukacji kulturalnej i wychowania przez sztukę;
2. gromadzenia, dokumentowania, tworzenia, ochrony i udostępniania dóbr kultury;
3. tworzenia warunków do rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowania wiedzą i sztuką;
4. rozpoznawania, rozbudzania i zaspakajania potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych;
5. wyzwalanie inicjatyw społecznych dla rozwoju kultury.

Ośrodek prowadzi działalność na rzecz mieszkańców Miasta i Gminy Łasin w zakresie kultury fizycznej mającej na celu dbałość o prawidłowy rozwój psychofizyczny i zdrowie mieszkańców, a w szczególności:

1. doskonalenie uzdolnień i sprawności fizycznej;
2. podejmowanie działań dla zapewnienia rozwoju psychofizycznego poprzez wiedzę, wartości i zwyczaje;
3. doskonalenie indywidualnych i zbiorowych form aktywności ruchowej dzieci, młodzieży i dorosłych;
4. prowadzenie działalności w drodze rywalizacji, współzawodnictwa dla uzyskania maksymalnych wyników sportowych;
5. rozpowszechnianie i zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie rekreacji ruchowej podejmowanej dla wypoczynku i odnowy sił psychofizycznych;
6. wyzwalanie inicjatyw społecznych dla rozwoju sportu i rekreacji.

Ośrodek prowadzi działalność w zakresie upowszechniania turystyki.

Ośrodek organizuje i wypracowuje system twórczych i nowatorskich metod działalności kulturalnej sportowej, rekreacyjnej i turystycznej przy współpracy ze środowiskami twórczymi, instytucjami kultury, instytucjami sportowymi, turystycznymi, szkołami, stowarzyszeniami i innymi organizacjami pozarządowymi

Tabela 20 Działalność ośrodków kultury oraz ilość kół i imprez na terenie Miasta i Gminy Łasin w latach 2011-2013

Rok	Ogółem	Imprezy	Uczestnicy imprez	koła
2011	1	167	22054	3
2012	1	162	14484	2
2013	1	89	25679	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Jak wynika z powyższych danych w tabeli na terenie Miasta i Gminy Łasin na przestrzeni lat zmniejszyła się liczba imprez kulturowych, w 2011 r. zostało zorganizowanych 167 imprez, a w 2013 już tylko 89. Liczba uczestników imprez zwiększyła się na przestrzeni lat, w 2013 r. w imprezach uczestniczyło 25 679 uczestników, a rok wcześniej tylko 14 484 osób, co jest pozytywnym zjawiskiem i świadczy o rosnącej popularności Miasta i Gminy oraz imprez organizowanych przez na tym obszarze .

Na terenie Miasta i Gminy Łasin funkcjonują 2 koła/ klubów zainteresowań. Jeden z nich to Koło Miłośników Dziejów Grudziądza. Kolejnym kołem cieszącym się popularnością na terenie gminy to Koło Polskiego Związku Wędkarskiego w Łasinie.

Jednostką kulturalną, która pozostaje w strukturze organizacyjnej Gminy, jest także Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Łasin.

Tabela 21 Dane o bibliotekach i czytelnictwie na terenie Miasta i Gminy Łasin

	2012
Biblioteki i filie	1
Pracownicy bibliotek	3
Księgozbiór w woluminach	20188
Czytelnicy w bibliotekach publicznych w ciągu roku	1453
Wypożyczalnia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	22,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

2.2.6. Sport i rekreacja

Na terenie Miasta i Gminy Łasin istnieje wiele obiektów sportowych i placów zabaw, służących na co dzień mieszkańcom oraz gościom Gminy Łasin. Place zabaw i kompleksy boisk sportowych stwarzają szereg możliwości uprawiania sportu i aktywnego wypoczynku.

Na terenie Miasta i Gminy Łasin działa również Ludowy Klub Sportowy „Piast”. Prowadzi on 5 sekcji piłki nożnej (drużyna seniorów uczestniczy w rozgrywkach A klasy), tenisa stołowego, hodowców gołębi pocztowych.

Na terenie Miasta i Gminy Łasin znajdują się następujące obiekty sportowe i place zabaw:

1. Sale gimnastyczne

- sala gimnastyczna przy Zespole Szkół Publicznych w Łasinie - pow. 800 m²
- sala gimnastyczna przy Gimnazjum Nr 2 w Jankowicach - pow. 180 m²
- salka gimnastyczna przy Szkole Podstawowej w Wydrznie - pow. 144 m²
- salka gimnastyczna przy Szkole Podstawowej w Szonowie - pow. 96 m²

2. Boiska:

- boiska wielofunkcyjne pn. „Moje Boisko-Orlik 2012” - pow. 2473 m²
- boisko piłkarskie pełnowymiarowe w Łasinie - pow. 6 825 m²
- boisko wielofunkcyjne przy Gimnazjum Nr 2 w Jankowicach - pow. 800 m²
- boisko wielofunkcyjne przy Szkole Podstawowej w Szonowie - pow. 1448 m²
- boisko wielofunkcyjne przy Szkole Podstawowej w Wydrznie - pow. 5 010 m²
- boisko do mini piłki nożnej przy Szkole Podstawowej w Zawdzie - pow. 550 m²
- boisko do koszykówki i tenisa ziemnego przy Szkole Podstawowej w Zawdzie pow. 350 m²
- boisko do siatkówki przy Szkole Podstawowej w Zawdzie - pow. 162 m²

3. Place zabaw

- plac zabaw Nowe Jankowice
- plac zabaw Święte
- plac zabaw Łasin Wybudowanie
- plac zabaw Szynwałd
- plac zabaw przy Zespole Szkół Publicznych w Łasinie
- plac zabaw przy Szkole Podstawowej w Wydrznie

2.3. Obszar gospodarczy

2.3.1. Działalność gospodarcza i rynek pracy

Według rocznika statystycznego za 2013 rok, na terenie Miasta i Gminy Łasin zarejestrowane były w krajowym rejestrze urzędowym REGON 534 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 36 w sektorze rolniczym, 95 w sektorze przemysłowym i budownictwem oraz 403 podmiotów prowadzi pozostałą działalność.

Tabela 22 Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na przełomie lat 2010-2013 r.

	2010	2011	2012	2013
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	508	500	519	534

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urząd Statystycznego w Bydgoszczy

Jak wynika z powyższych danych liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na terenie Miasta i Gminy Łasin zwiększa się, jedynie w 2011 liczba ta spadła z 508 na 500, lecz w następnych latach znowu wzrosła, co jest zjawiskiem pozytywnym i ma duży wpływ na rozwój Miasta i Gminy Łasin.

Tabela 23 Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w podziale na sektory w 2013 r.

	Miasto i Gmina Łasin
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	534
w tym w sektorze: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	36
Przemysł i budownictwo	95
Pozostała działalność	403

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urząd Statystycznego w Bydgoszczy

Tabela 24 Podmioty gospodarki narodowej – wskaźniki

Jednostka terytorialna	podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców
	2012	2012	2012	2012	2012
	jed.gosp.	jed.gosp.	jed.gosp.	jed.gosp.	jed.gosp.
powiat grudziądzki	673	69	50	8,3	22
Miasto i Gmina Łasin	648	64	39	7,0	24

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Tabela 25 Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2013 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Sektor		Z liczby ogółem				
		Publiczny	Prywatny	Spółki handlowe		Spółdzielnie	Fundacje stowarzyszenia i organizacje społeczne	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
				razem	W tym z udziałem kapitału zagranicznego			
Powiat grudziądzki	2701	130	2571	152	13	21	88	2115
Miasto i Gmina Łasin	534	45	489	40	2	6	20	370

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Z przedstawionych danych wynika, że aktywność gospodarcza w Gminie skoncentrowana jest w sektorze prywatnym. Najpopularniejszą formą prowadzenia działalności w Gminie – podobnie jak w całym powiecie i w kraju – jest forma osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą.

Tabela 26 Wykaz przykładowych firm działających na terenie Miasta i Gminy Łasin

Firma	Miejscowość
Wytwórnia Opakowań Blaszanych "BeczkoPol" sp. z o. o.	Łasin
Przedsiębiorstwo Handlowo-Transportowe BESPOL Sp. z o.o.	Łasin
TARTECH PHU Roman Ślawski	Łasin
VICTORIA Zakład Przetwórstwa Drzewnego	Łasin
Młyny Szczepanki Sp. z o.o.	Łasin
Usługi geodezyjne Łasin , Geodeta Wiśniewski Marcin	Łasin
Stadnina Koni Nowe Jankowice	Nowe Jankowice
Bank Spółdzielczy	Łasin
Gospodarstwo Rolne Andrzej Michalczyk	Łasin

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM w Łasinie

2.3.2. Rolnictwo

Na podstawie powszechnego spisu rolnego z 2010 r. na terenie Miasta i Gminy Łasin działalność rolniczą prowadzi 667 indywidualnych gospodarstw rolnych prowadzących działalność gospodarczą. Najwięcej było gospodarstw rolnych o powierzchni powyżej 15 ha – 33,43% wszystkich gospodarstw. Spory odsetek stanowiły gospodarstwa o areale od 1ha do 5ha – 23,39% gospodarstw w Gminie. 78 gospodarstw posiadało powierzchnię od 10 ha do 15 ha. Stanowiły najmniejszy odsetek w strukturze wielkościowej.

Tabela 27 Gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą wg grup obszarowych użytków rolnych

Jednostka terytorialna	gospodarstwa rolne					
	ogółem	do 1 ha włącznie	1 - 5 ha	5 - 10 ha	10 -15 ha	15 ha i więcej
	2010	2010	2010	2010	2010	2010
Miasto i Gmina Łasin	667	113	156	97	78	223

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Największą powierzchnię zajmują gospodarstwa liczące powyżej 15 ha. Znajduje to odzwierciedlenie w ilość gospodarstw tej grupy. Najmniejszą powierzchnię zajmują gospodarstwa do 1 ha włącznie. Jednakże trzeba zaznaczyć, że sytuacja ta jest odwrotnie proporcjonalna do ilości gospodarstw w tej grupie.

Tabela 28 Powierzchnia gospodarstw prowadzących działalność rolniczą wg grup obszarowych użytków rolnych

Jednostka terytorialna	gospodarstwa rolne					
	ogółem	do 1 ha włącznie	1 - 5 ha	5 - 10 ha	10 -15 ha	15 ha i więcej
	2010	2010	2010	2010	2010	2010
Miasto i Gmina Łasin	16 217,3	257,92	428,55	799,47	1 057,68	13 673,68

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

W produkcji roślinnej w strukturze zasiewów Gminy dominują uprawy zbożowe – 70,0% wśród których duży udział mają uprawy żyta pszenżyta i pszenicy. Znaczący udział w uprawach mają także rośliny przemysłowe, rzepak i rzepik oraz buraki cukrowe.

Tabela 29 Powierzchnia zasiewów głównych ziemiopłodów w roku 2010

Jednostka terytorialna	Gospodarstwa indywidualne [ha]							
	Zboża razem	Kukurydza na ziarno	ziemniaki	Uprawy przemysłowe	Buraki cukrowe	Rzepak i rzepik razem	Strączkowe jadalne na ziarno razem	Warzywa gruntowe
Miasto i Gmina Łasin	8004,38	15,03	83,30	4830,45	362,88	4273,01	28,27	68,54

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

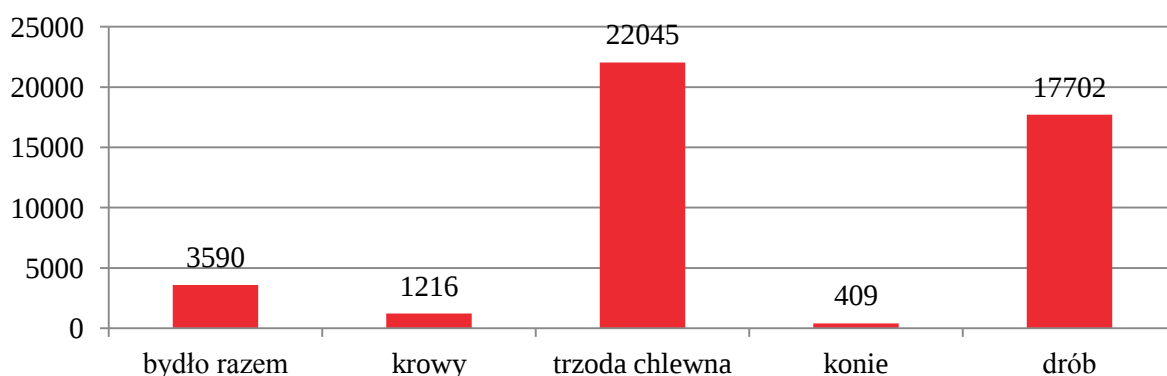
Spośród wszystkich gospodarstw rolnych w Gminie, najczęściej zajmowało się hodowlą drobiu – 36,69%. Wynik ten nie znalazł odzwierciedlenia w liczbie sztuk. Najwięcej sztuk dotyczyło trzody chlewnej. Najmniej gospodarstw zajmowało się hodowlą koni – jedynie 17, co stanowiło 2,23% wszystkich gospodarstw w Gminie.

Tabela 30 Powierzchnia zasiewów głównych ziemiopłodów w roku 2010

Kierunki produkcji zwierzęcej	Liczba gospodarstw	Liczba sztuk
Bydło razem	188	3 590
Bydło krowy	142	1 216
Trzoda chlewna razem	278	22 045
Trzoda chlewna lochy	250	2 824
Konie	17	409
Drób ogółem razem	280	17 702
Drób ogółem drób kurzy	276	14 039

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Wykres 5 Pogłowie zwierząt gospodarskich

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze spisu rolnego z roku 2010

Na terenie Miasta i Gminy nie występują gospodarstwa specjalistyczne. Wyjątek stanowi gospodarstwo sadownicze o powierzchni około 3 ha położone w Zawdzie.

Rynek zbytu płodów rolnych kreuje rolnictwo w zakresie lokalnym. Ma wpływ na opłacalność działalności rolniczej. Do liczących się na nim odbiorców zbiorów i zwierząt hodowlanych należą:

- Młyny Produkcijno-Handlowe Tadeusz Michalczyk w Młynach-Szczepankach – odbiór pszenicy i żyta;
- lokalne masarnie w Gminie Łasin – odbiór trzody chlewnej;
- Grudziądzka Spółdzielnia Mleczarska – odbiór mleka.

Gmina Łasin posiada Spółkę Wodną, która zrzesza indywidualnych rolników. Jej zadaniem jest utrzymanie sprawności technicznej urządzeń melioracyjnych – rowów, drenów, przepustów, wylotów oraz studzienek na terenie całej Gminy. Wyjątkiem są: grunty byłych Państwowych Gospodarstw Rolnych, Państwowej Stadniny Koni oraz Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej „Hermanowo”.

2.3.3. Turystyka

Na terenie Miasta i Gminy Łasin znajduje się wiele miejsc posiadających wyjątkowe walory przyrodnicze. Ze względu na posiadane cechy takie jak: urozmaiconą rzeźbę terenu, obecność terenów leśnych i jezior, stanowiących o wysokich walorach krajobrazowych, niektóre obszary są predysponowane do rozwoju funkcji rekreacyjno – wypoczynkowych.

Ze względu na osobliwe walory krajobrazowe, północno – zachodnia oraz południowo – zachodnia część Gminy leży w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Osy i Gardęgi. Cechy szczególne tego obszaru determinuje obecność trzech dużych jezior – jeziora Nogat, jeziora Kuchnia oraz jeziora Szynwałd.

Tereny leżące wzdłuż wschodniej linii brzegowej jeziora Kuchnia, położonego częściowo na terenie Gminy Łasin, ze względu na atrakcyjną lokalizację oraz bliską obecność terenów leśnych, kwalifikowane są do rozwoju funkcji rekreacyjno – wypoczynkowych. Łagodny brzeg linii jeziora Kuchnia umożliwia lokalizację publicznych kąpielisk. Niewątpliwie tereny przyległe do Jeziora Kuchnia sprzyjają rozwojowi funkcji letniskowych. Wartościowe z punktu widzenia wypoczynku, wydaje się być także sąsiedztwo znacznych terenów leśnych, umożliwiające organizację wycieczek krajoznawczych oraz wypoczynku na łonie natury.

Na terenie sołectwa Nogat, położone jest jezioro przepływowe pochodzenia rynnowego, o nazwie Nogat. Jezioro to jest największym jeziorem położonym na obszarze wiejskim Gminy Łasin. Teren leżący wzdłuż zachodniego brzegu Nogatu objęty jest obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, który w części przeznacza te obszary pod rozwój funkcji rekreacyjno – wypoczynkowych. Z uwagi na walory krajobrazowe terenów położonych wzdłuż brzegów Nogatu, również tereny położone po wschodniej części jeziora przeznaczone są do rozwoju funkcji wypoczynkowych.

W południowej części miasta Łasina położone jest Jezioro Łasińskie (Zamkowe), przy którym zlokalizowany jest ośrodek szkoleniowo – wypoczynkowy Casus. W okresie letnim ośrodek skupia wielu turystów, którym oferuje możliwość wypoczynku oraz wiele różnorodnych

atrakcji (boiska do gier, plac zabaw, możliwość wypożyczenia sprzętów wodnych). Co roku jezioro jest zarybiane, w związku z czym wzdłuż jego brzegów można spotkać wielu miłośników wędkowania.

Ze względu na postępujący proces eurofizacji wód, większość jezior w Gminie charakteryzuje się słabą przydatnością. Przykładowo Jezioro Zamkowe znajduje się w sferze pozaklasowej klasy czystości wód. W celu poprawy istniejącego stanu, w przyszłych latach powinno się dążyć do poprawy jakości wód, co w przypadku realizacji publicznych kąpielisk, mogłoby przyczynić się do wzrostu atrakcyjności turystycznej.

Łączność komunikacyjną miasta z obszarem wiejskim zapewnia most na jeziorze Zamkowym. Tereny zlokalizowane wzdłuż północnej linii brzegowej jeziora Łasińskiego, mogą zatem stanowić potencjalny obszar rozwoju funkcji rekreacyjno – wypoczynkowych dla mieszkańców miasta.

Na szczególną uwagę zasługują nie przekształcone działalnością ludzką obszary znajdujące się w granicach Rezerwatu Przyrody Dolina Osy oraz Specjalnego obszaru ochrony Natura 2000 Dolina Osy PLH040033, ustanowione w celu ochrony naturalnego koryta rzeki Osy oraz ukształtowania sąsiadujących z nią terenów. Obszary wokół rzeki Osy porośnięte są lasami, w których można spotkać różnorodne gatunki roślin i zwierząt. Z uwagi na restrykcyjne zakazy obowiązujące na terenie Rezerwatu i Obszaru Natura 2000, nie ma możliwości rozwoju funkcji turystycznych na tych obszarach, jednakże trzeba podkreślić ich ogromne walory krajobrazowe. Warto przy tym zaznaczyć, że tereny rolne znajdujące się w sąsiedztwie obszarów objętych formami ochrony przyrody preferowane są do rozwoju funkcji turystycznych, w tym przede wszystkim agroturystyki. W tym względzie istotne dla Gminy byłaby promocja i zachęcanie społeczności lokalnej, zwłaszcza wśród gospodarstw małoobszarowych, do zakładania gospodarstw agroturystycznych i promocji zdrowej żywności.

W roku 2012 bazę noclegową na terenie Gminy tworzyły 2 obiekty noclegowe. W Mieście i Gminie Łasin w roku 2012 do dyspozycji turystów przygotowanych było łącznie 13 miejsc noclegowych. W 2012 r. w Mieście i Gminie Łasin turystyczne obiekty noclegowe przyjęły 6187 turystów, w tym 9,7% stanowili turyści zagraniczni.

Tabela 31 Baza noclegowa Miasta i Gminy Łasin

Rok	Obiekty ogółem		Pokoje	Miejsca noclegowe	
	Obiekty hotelowe	Inne obiekty noclegowe	Obiekty hotelowe	Obiekty hotelowe	Inne obiekty noclegowe razem
2011	1	1	4	13	96
2012	1	1	4	13	82
2013	1	1	4	13	65

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych

Usługi turystyczno – rekreacyjne na obszarze Miasta i Gminy Łasin świadczą:

Muzeum Pożarnictwa Ziemi Pomorskiej w Łasinie – powstało w 1976 r. z inicjatywy Zarządu Miejsko – Gminnego Związku OSP. Znajduje się w nim sprzęt pożarniczy używany na przełomie XIX i XX wieku, pochodzący z okolicznych straży pożarnych. Wśród eksponatów są sikawki strażackie na drewnianych kołach z lat 1885 – 1915, pierwszy sztandar łasińskiej jednostki ufundowany w 1910 roku, piętnastometrowa drabina na kołach drewnianych wykonana przez łasińskiego rzemieślnika w 1897 r. na specjalne zamówienie dla łasińskiej straży, motopompy z okresu międzywojennego oraz drobne wyposażenie służące dawniej strażakom jak np. trójkąt, prądownice, bekadła alarmowe, topory, bosaki, pasy skórzane, czapki rogatywki, mundury, hełmy. Muzeum posiada również wiele pamiątkowych zdjęć z okresu międzywojennego i powojennego, dokumentujących ważne wydarzenia z życia straży pożarnej.;

Miejsko - Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Łasinie – z obiektów ośrodka korzystają sportowcy oraz mieszkańcy Miasta i Gminy Łasin. Mogą spędzać tu czas wolny, brać udział w różnych zajęciach dla dzieci, młodzieży oraz seniorów. Kilka razy w roku obiekty ośrodka są one przekształcane w hale wystawowe;

2.4. Obszar środowiska naturalnego oraz infrastruktury technicznej

Elementami tworzącymi i wpływającymi na stan środowiska, oddziałując na wody powierzchniowe i gruntowe, powietrze atmosferyczne, gleby oraz otoczenie przyrodnicze, są sieci wodociągowe i kanalizacji sanitarnej wraz z oczyszczalniami ścieków . Składowymi są także gospodarka odpadami stałymi oraz wykorzystywane źródła energii, szczególnie w zakresie ogrzewnictwa. Miasto i Gmina Łasin w zakresie ochrony środowiska posiada już istotne osiągnięcia, chociaż wiele zadań pozostaje w sferze programowania i niezbędnej realizacji.

Infrastruktura techniczna natomiast jest tym elementem w układzie urbanistycznym Gminy, który spaja wszystkie inne jego składniki w całość. W jej skład wchodzi zarówno wszelkiego rodzaju sieci uzbrojenia terenu, jak również stan układu komunikacyjnego.

2.4.1. Gospodarka odpadami

Działalnością usługową w zakresie usług odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych na okres od 1 lipca 2013 r. do 31 grudnia 2014 r. na terenie Miasta i Gminy Łasin pełni wyłonione w trybie przetargu nieograniczonego : Przedsiębiorstwo Usług Miejskich „PUM” Sp. z o.o. w Grudziądzu.

Według danych GUS, w 2012 roku na terenie Miasta i Gminy Łasin zebrano 1 200 ton zamieszanych odpadów komunalnych, z czego z gospodarstw domowych zebrano 1 000 ton, co w przeliczeniu na liczbę mieszkańców daje średnią na poziomie ok. 135 kg/osobę.

Nowelizacja ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2012 r., wprowadziła od 1 lipca 2013 r. nowy system gospodarowania odpadami komunalnymi w gminach tzw. „rewolucję śmieciową”. W nowym systemie gospodarowania odpadami za odbieranie i właściwe zagospodarowanie wszystkich odpadów komunalnych oraz stwarzanie możliwości selektywnego zbierania odpadów odpowiada gmina.

Właściciele nieruchomości zobowiązani byli do złożenia w Związku deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami, deklarując prowadzenie bądź nie prowadzenie selektywnej zbiórki odpadów.

2.4.2. Sieć wodociągowa

Zaopatrzenie w wodę realizowane jest za pomocą pięciu stacji uzdatniania wody, które zlokalizowane są Zawdzie, Szynwałdzie, Nowym Błonowie, Przesławice i Łasinie. Cztery z nich funkcjonują w oparciu o tradycyjną metodę uzdatniania wody. Stację w Łasinie wybudowano w XIX wieku. Stację zmodernizowano w 2006 roku.

Na terenie Gminy znajdują się 1140 połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Łącznie do gospodarstw domowych dostarczane jest 298 dm³ wody.

Z sieci wodociągowej korzysta 7 212 osób, co stanowi 87,2% ogółem mieszkańców Miasta i Gminy, z tym że na terenie miasta korzysta 99,3% ludności miejskiej, a na terenach wiejskich 78,7% mieszkańców wsi Gminy Łasin.

Stan techniczny sieci wodociągowej oceniono jako dobry. Ogólna długość sieci wodociągowej rozdzielczej w Gminie wynosi 180,10 km.

Na terenie Gminy funkcjonują również następujące ujęcia zakładowe:

- Stadnina Koni Nowe Jankowice Gospodarstwo Bogdanki;
- RSP Hermanowo.

2.4.3. Sieć kanalizacyjna i oczyszczalnia ścieków

Obszar Gminy Łasin wyposażony jest w sieć kanalizacyjną. Jednakże trzeba zaznaczyć, że na obszarze wiejskim w kilku miejscowościach funkcjonują tzw. lokalne sieci niepowiązane z systemem kanalizacyjnym miasta za pomocą, których transportowane są ścieki do zakładowych systemów odbioru. Na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego za 2012 rok, całkowita długość czynnej sieci kanalizacyjnej dla obszaru całej Gminy wynosi 27,7 km, z czego 16,7 km dotyczy miasta Łasina i 11 km obszaru wiejskiego. Ścieki z terenu Łasina odprowadzane są do miejskiej oczyszczalni ścieków. Istniejąca oczyszczalnia ścieków w pełni zaspokaja potrzebę miasta. Przy minimalnym wykorzystaniu swojej wydajności mogłaby objąć swym zasięgiem również obszar wiejski.

W 2012 roku z terenu Miasta i Gminy Łasin odprowadzono do oczyszczalni 127 dm³ ścieków. Funkcjonujące w kilku wsiach lokalne sieci i zakładowe systemy odbioru ścieków wymagają natychmiastowej modernizacji. W roku 2012 z sieci kanalizacyjnej korzystało 3802 osób, w tym 3228 osób to mieszkańcy miasta. Ogółem z kanalizacji korzysta 46% ludności Miasta i Gminy, przy czym na terenie miasta korzystających z kanalizacji jest 94,4% mieszkańców obszaru miejskiego, a na terenie wsi jedynie 11,8% obszaru wiejskiego.

2.4.4. Zaopatrzenie w energię elektryczną i gaz

Energia elektryczna

W granicach administracyjnych Gminy Łasin znajdują się następujące elementy układu elektroenergetycznego:

- napowietrzna linia przesyłowa najwyższego napięcia 400 kV relacji GPZ Gdańsk Błonia – GPZ Grudziądz Węgrowo;
- napowietrzne linie rozdzielcze wysokiego napięcia:
 - 110 kV relacji GPZ Łasin – GPZ Grudziądz Węgrowo,
 - 110 kV relacji GPZ Łasin PERN – GPZ Iława,
 - 110 kV relacji GPZ Łasin – GPZ Łasin PERN;
- napowietrzne i kablowe linie elektroenergetyczne średniego napięcia 15 kV;
- napowietrzne i kablowe linie elektroenergetyczne niskiego napięcia 0,4 kV;
- napowietrzne i wewnętrzne stacje transformatorowe 15/0,4 kV;
- Główne Punkty Zasilania GPZ:
- GPZ Łasin, zlokalizowany w zachodniej części Gminy,
- GPZ Łasin PERN, zlokalizowany w południowo – wschodniej części Gminy.

Napowietrzne i kablowe linie elektroenergetyczne średniego napięcia 15 kV i niskiego napięcia 0,4 kV służą do zasilania w energię elektryczną odbiorców na terenie Gminy. Gmina jest zasilana również napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi średniego napięcia 15 kV prowadzącymi z Głównego Punktu Zasilania GPZ Jabłonowo.

Istniejąca sieć elektroenergetyczna zapewnia dostawę mocy i energii elektrycznej. W pełni zaspokaja potrzeby obszaru Gminy tym zakresie.

Według danych GUS w roku 2012 na terenie Miasta i Gminy Łasin było 1330 odbiorców energii elektrycznej o niskim napięciu oraz zużyto łącznie 2 161 MWh energii elektrycznej o niskim napięciu.

Odnawialne źródła energii

Na terenie Gminy Łasin w miejscowości Szczepanki znajduje się 1 elektrownia wiatrowa. Należy ona do prywatnego inwestora. Elektrownia została włączona w krajowy system elektroenergetyczny. Elektrownia posiada maksymalną moc 2,0 MW, średnica wirnika wynosi do 90 m. Wirnik zawieszony jest na wieży na wysokości do 110 m. Łączna wysokość nad poziomem terenu oscyluje w granicach do 160 m. Elektrownia posadowiona jest na płycie fundamentowej o wymiarach 20 m x 20 m. Elektrownia oddalona jest od budynków mieszkalnych o około 340 m. Zakończyła się budowa elektrowni wiatrowych w Wydrznie i Zawadzie. W ramach przedsięwzięcia wybudowana została elektrownia wiatrowa w miejscowości Wydrzno o mocy znamionowej wytworzonej energii do 2,3 [MW], średnicy

wirnika do 101 m i wysokości zawieszenia wirnika na wysokości do 100 m (wysokość całkowita do 150 m). W miejscowości Zasada wybudowana została elektrownia wiatrowej o mocy nominalnej 600 kW na działce nr ewid. 7/3 w miejscowości Zawada (obręb geodezyjny Strzelewo), gm. Sicienko

Gazownictwo

Przez obszar Gminy Łasin przebiega trasa gazociągu wysokiego ciśnienia DN 80 o ciśnieniu PN 6,30 MPa relacji Kłódka – Łasin. Gaz do poszczególnych odbiorców rozprowadzany jest za pośrednictwem sieci średniego i niskiego ciśnienia. Na terenie Gminy zlokalizowane stacje redukcyjne I i II stopnia.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego z 2012 roku dane dotyczące przedstawiały się następująco:

- długość czynnej sieci ogółem – 18,90 km;
- długość czynnej sieci przesyłowej – 6,21 km;
- długość czynnej sieci rozdzielczej – 12,69 km;
- czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych – 393 sztuk;
- odbiorcy gazu – 1130 gospodarstw domowych;
- odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem – 260 gospodarstw domowych;
- odbiorcy gazu w miastach – 1128 gospodarstw domowych;
- zużycie gazu tys. m³ – 416,3;
- zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w tys. m³ – 256,6;
- ludność korzystająca z sieci gazowej 3599 osoby.
- % ludności korzystających z sieci gazowej 43,5% ogółem mieszkańców miasta i wsi (z tym że na terenach miejskich jest to 94,4% mieszkańców miasta, a na terenach wiejskich jedynie 7,9% mieszkańców wsi).

Stan techniczny sieci gazowej określono jako dobry.

Ciepłownictwo

Sieć ciepłownicza zlokalizowana jest tylko na terenie miasta Łasina. Energię ciepłą zapewnia Centralna Kotłownia Zakładu Gospodarki Komunalnej, mieszcząca się przy ulicy Wrzosowej. W latach 2011 – 2012 zmodernizowano sieć i kotłownię, zlikwidowano 3 kotłownie lokalne i podłączono do sieci.

W obszarze wiejskim wszystkie obiekty zasilane są energią ciepłą pochodzącą z indywidualnych źródeł ciepła lub lokalnych kotłowni.

2.4.5. Sieć komunikacyjna

Drogi

Przez Miasto i Gminę Łasin przebiegają drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne w tym:

- Drogi krajowe
 - Droga krajowa nr 16 relacji Dolna Grupa – Grudziądz – Iława – Ostróda – Olsztyn – Mrągowo – Ełk – Augustów – przejście graniczne z Litwą w Ogrodnikach, przez teren Gminy przebiega na odcinku około 16 km, droga posiada jedną jezdnię – po 1 pasie ruchu w jedną stronę, w pasie drogowym brakuje poboczy;

Gęstość dróg krajowych w Gminie wynosi 11,71 km na każde 100 km² powierzchni.

- Drogi wojewódzkie:
 - Droga wojewódzka nr 538 relacji Radzyń Chełmiński – Łasin – Nowe Miastko Lubawskie – Rozdroże k. Nidzicy (województwo warmińsko – mazurskie), przez teren Gminy przebiega na odcinku około 11 km;
- Drogi powiatowe:
 - Droga powiatowa nr 1365C relacji Gardeja (województwo pomorskie) – Łasin, w mieście Łasin status tej drogi powiatowej mają ulice: Dworcowa i 700 – lecia, przez teren Gminy przebiega na odcinku 4,26 km,
 - Droga powiatowa nr 1367C relacji Nogat – Wydrzno, przez teren Gminy przebiega na odcinku około 2,94 km,
 - Droga powiatowa nr 1368C relacji Szembruczek – Nowe Mosty, przez teren Gminy przebiega na odcinku około 1,81 km,
 - Droga powiatowa nr 1369C relacji Bukowiec – Stare Błonowo, przez teren Gminy przebiega na odcinku 2,52 km,
 - Droga powiatowa nr 1370C relacji Wydrzno – Gordanowo, przez teren Gminy przebiega na odcinku 3,66 km,
 - Droga powiatowa nr 1371C relacji Szynwałd – Stare Błonowo, przez teren Gminy przebiega na odcinku 6,42 km,

- Droga powiatowa nr 1372C relacji Szynwałd – Łasin, w mieście status tej drogi powiatowej posiada ulica Żeromskiego, przez teren Gminy przebiega na odcinku 4,56 km,
- Droga powiatowa 1373C relacji Szynwałd – Jankowice, przez teren Gminy droga przebiega na odcinku 5,83 km,
- Droga powiatowa 1374C relacji Strzelce – Jankowice, przez teren Gminy droga przebiega na odcinku 5,14 km,
- Droga powiatowa nr 1375C relacji Jankowice – Święte, przez teren Gminy przebiega na odcinku 3,68 km,
- Droga powiatowa nr 1376C relacji Jankowice – Plesewo, przez teren Gminy przebiega na odcinku 2,34 km,
- Droga powiatowa nr 1377C relacji Plesewo – granica województwa, przez teren Gminy przebiega na odcinku 5,45 km,
- Droga powiatowa nr 1386C relacji Nowe Mosty – Szczepanki, przez teren Gminy przebiega na odcinku 4,32 km,
- Droga powiatowa nr 1387C relacji Nowe Mosty – Bogdanki, przez teren Gminy przebiega na odcinku 5,88 km,
- Droga powiatowa nr 1388C relacji Łasin – Lisnowo, przez teren Gminy przebiega na odcinku 3,97 km,
- Droga powiatowa nr 1389C relacji Bogdanki – Plesewo, przez teren Gminy przebiega na odcinku 5,96 km,
- Droga powiatowa nr 1390C relacji Bogdanki – Lisnowo, przez teren Gminy przebiega na odcinku 1,19km,
- Droga powiatowa nr 1392C relacji Słup – Mędrzyce, przez teren Gminy przebiega na odcinku 4,46 km,

Łączna długość dróg powiatowych w Gminie wynosi 74,93 km. Gęstość dróg powiatowych w Gminie wynosi 54,86 km na każde 100 km².

- Drogi gminne:
 - Ulice miejskie:
 - ul. Zamkowa o długości 0,24 km,
 - ul. Aleja Młodości o długości 0,17 km,
 - ul. Bratkowa o długości 0,27 km,
 - ul. Farna o długości 0,14 km,

- ul. Jaśminowa o długości 0,13 km,
 - ul. Kardynała o długości 0,13 km,
 - ul. Konarskiego o długości 0,21 km,
 - ul. Kościelna o długości 0,18 km,
 - ul. Kościuszki o długości 0,24 km,
 - ul. Kwiatowa o długości 0,07 km,
 - ul. Liliowa o długości 0,14 km,
 - ul. Lipowa o długości 0,20 km,
 - ul. Marii Curie Skłodowskiej o długości 0,38 km,
 - ul. Okrężna o długości 0,11 km,
 - ul. Olimpijska o długości 0,27 km,
 - ul. Podgórna o długości 0,05 km,
 - ul. Podmurna o długości 0,30 km,
 - ul. Radzyńska o długości 0,15 km,
 - ul. Różana o długości 0,08 km,
 - ul. Rynek o długości 0,27 km,
 - ul. Rzeźnicka o długości 0,04 km,
 - ul. Solna o długości 0,14 km,
 - ul. Spichrzowa o długości 0,05 km,
 - ul. Sportowa o długości 0,79 km,
 - ul. Spółdzielców o długości 0,23 km,
 - ul. Stara o długości 0,18 km,
 - ul. Studzienna o długości 0,11 km,
 - ul. Szkolna o długości 0,05 km,
 - ul. Tulipanowa o długości 0,06 km,
 - ul. Tysiąclecia o długości 0,20 km,
 - ul. Wałowa o długości 0,24 km,
 - ul. Wąska o długości 0,07 km,
 - ul. Wodna o długości 0,52 km,
 - ul. Wrzosowa o długości 0,26 km,
 - ul. Żelazna o długości 0,04 km.
- drogi gminne na obszarze wiejskim:
 - droga gminna nr 041301C relacji Nogat – granica województwa o długości 0,90 km,

- droga gminna nr 041302C relacji Nogat – granica województwa – Szynwałd o długości 3,32 km,
- droga gminna nr 041303C relacji Nogat – granica województwa o długości 2,49 km,
- droga gminna nr 041304C relacji Szynwałd – granica województwa o długości 1,71 km,
- droga gminna nr 041305C relacji Szynwałd – granica województwa o długości 0,80 km,
- droga gminna nr 041306C relacji Szynwałd – Strzelce o długości 3,62 km,
- droga gminna nr 041307C relacji Krzyżówka – Wybudowania Łasińskie o długości 3,57 km,
- droga gminna nr 041308C relacji droga gminna nr 041303C – granica województwa o długości 1,60 km,
- droga gminna nr 041310C relacji Szynwałd – Zawda o długości 4,06 km,
- droga gminna nr 041311C relacji droga powiatowa w Nowych Mostach – droga krajowa nr 16 w Nowych Mostach o długości 1,94 km,
- droga gminna nr 041312C relacji Kozłowo – granica województwa o długości 1,05 km,
- droga gminna nr 041313C relacji Szczepanki – Łasin o długości 2,89 km,
- droga gminna nr 041314C relacji Jakubkowo – Szonowo o długości 3,07 km,
- droga gminna nr 041315C relacji Stare Błonowo – Jankowice o długości 3,50 km,
- droga gminna nr 041316C relacji Zawda – Zawdzka Wola o długości 3,53 km,
- droga gminna nr 041317C relacji Plesewo – Huta Strzelce o długości 4,36 km,
- droga gminna nr 041318C relacji Szonowo – granica Gminy o długości 1,41 km,
- droga gminna nr 041319C droga w miejscowości Huta Strzelce o długości 0,83 km,
- droga gminna nr 041320C relacji droga powiatowa nr 1367C – granica Gminy o długości 0,90 km,
- droga gminna nr 041321C relacji droga powiatowa nr 1367C – granica Gminy o długości 2,50 km,
- droga gminna nr 041322C relacji Zawda – Zawdzka Wola o długości 1,30 km,

- droga gminna nr 041323C relacji Zawdzka Wola – granica Gminy o długości 1,27 km,
- droga gminna nr 041324C relacji droga powiatowa nr 1370C w Wydrznie – droga powiatowa nr 1371C o długości 1,79 km,
- droga gminna nr 041325C droga w Wydrznie o długości 1,96 km,
- droga gminna nr 041326C relacji Jankowice – Nowe Jankowice o długości 2,90 km,
- droga gminna nr 041327C relacji droga powiatowa nr 1375C – Nowe Jankowice o długości 0,83 km,
- droga gminna nr 041328C relacji Szonowo Szlacheckie – Plesewo o długości 0,60 km,
- droga gminna nr 041329C droga w miejscowości Święte o długości 0,93 km,
- droga gminna nr 041330C relacji Krzyżówka – granica Gminy o długości 1,32 km,
- droga gminna nr 041331C relacji droga powiatowa nr 1369 – Nowe Błonowo o długości 1,18 km,
- droga gminna nr 041332C relacji Nowe Błonowo – Wybudowanie Łasińskie o długości 2,43 km,
- droga gminna nr 041333C relacji Wybudowanie Łasińskie – Łasin Wybudowanie o długości 0,81 km,
- droga gminna nr 041334C relacji Goczałki – w stronę jeziora Święte o długości 0,99 km,
- droga gminna nr 041335C droga w miejscowości Goczałki o długości 0,80 km,
- droga gminna nr 041336C relacji Goczałki – granica Gminy o długości 1,00 km,
- droga gminna nr 041337C relacji jezioro Łasińskie – droga wojewódzka nr 538 o długości 1,79 km,
- droga gminna nr 041338C relacji droga gminna 041314C – Szonowo Szlacheckie o długości 3,72 km,
- droga gminna nr 041339C relacji droga wojewódzka nr 538 – Hermanowo o długości 1,53 km,
- droga gminna nr 041340C relacji droga wojewódzka nr 538 – Szczepanki – droga wojewódzka nr 538 o długości 2,70 km,

- droga gminna nr 041341C droga w miejscowości Przesławice o długości 0,51 km,
- droga gminna nr 041342C relacji droga powiatowa nr 1392C – Przesławice o długości 1,42 km.

Łączna długość dróg gminnych wynosi 85,71 km. Gęstość dróg gminnych wynosi 62,76 km na każde 100 km² powierzchni. Większość dróg posiada nawierzchnię gruntową naturalną, żuźlową i tłuczniową.

Łączna długość dróg w Gminie wynosi 187,64 km. Gęstość dróg w Gminie Łasin wynosi 137,38 km na każde 100 km² powierzchni.

Kolej

Przez teren Gminy Łasin przebiega linia kolejowa nr 232 relacji Jabłonowo Pomorskie – Prabuty. W 2007 roku linię kolejową rozebrano.

Transport publiczny

Na terenie Gminy Łasin przewozy pasażerskie realizowane są przez następujących przewoźników:

- Spółki PKS;
- Firmy prywatne.

Przez teren Gminy Łasin odbywają się zarówno kursy dalekobieżne, jak i krótkobieżne. Z terenu Gminy Łasin można odbyć podróż do Grudziądza, Bydgoszczy, Kwidzyna oraz Jabłonowa Pomorskiego.

Najbardziej znanym przewoźnikiem prywatnym działającym m.in. na terenie Gminy Łasin jest firma TOMKAS, która obsługuje połączenia relacji Świecie nad Osą – Łasin – Grudziądz.

2.4.6. Infrastruktura łączności

Głównym operatorem telefonii w Gminie jest Telekomunikacja Polska S. A. Stan sieci napowietrznych i ziemnych określono jako dobry. Na terenie Gminy Łasin dostępne są wszystkie sieci telefonii komórkowej.

2.4.7. Zasoby mieszkaniowe

Zadaniem własnym Gminy jest tworzenie warunków do zaspakajania potrzeb mieszkaniowych swoim obywatelom. Zakres odpowiedzialności obejmuje przede wszystkim zapewnienie lokali socjalnych dla mieszkańców o niskich dochodach. Lokale socjalne służą zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych osób ubogich nie posiadających tytułu prawnego do lokalu oraz osób eksmitowanych na podstawie orzeczenia sądowego.

Według danych GUS, w 2012 roku na terenie Miasta i Gminy Łasin znajdowało się 2 579 mieszkań o łącznej powierzchni 188 791 m². Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m² wynosi 110,2. W samym roku 2012 wypłacono 521 dodatków mieszkaniowych. W roku 2012 do użytku oddane zostało 173 mieszkania, w tym 172 w budynkach indywidualnych.

Infrastruktura mieszkaniowa miejscowości Gminy składa się w 90 % z domów i gospodarstw będących własnością prywatną osób fizycznych. W zasobie komunalnym znajduje się 149 lokali mieszkalnych, w tym 11 o statusie lokalu socjalnego. Średnia wielkość lokalu mieszkalnego komunalnego wynosi 46,38 m².

3. Obszar zarządzania

3.1. Finanse samorządu terytorialnego

W 2012 roku wydatki budżetu Miasta i Gminy Łasin wynosiły **26,3 mln zł**, zaś dochody **27 mln zł**, co daje dodatnie roczne saldo budżetu. Największy procent wydatków ogółem stanowiły wydatki bieżące, zaś największy udział w dochodach ogółem miała subwencja ogólna. W 2013 roku wydatki budżetu Miasta i Gminy Łasin wynosiły **26.2 mln zł**, dochody zaś **26.6 mln zł**, co podobnie jak z rokiem poprzednim daje dodatnie roczne saldo budżetu.

Tabela 32 Budżet Miasta i Gminy Łasin w roku 2013

Wyszczególnienie	Uchwalony plan budżetu	Plan po zmianach
Dochody w tym	23.005.910,00	26.599.788,54
1. Dochody bieżące w tym:	22.364.440,00	25.638.483,54
- dotacje i środki na finansowanie wydatków na realizacji zadań finansowych udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	0,00	212.599,00
2. Dochody majątkowe w tym	641.470,00	961.305,00
- dotacje i środki otrzymane na inwestycje z tego:	507.470,00	827.305,00

Wyszczególnienie	Uchwalony plan budżetu	Plan po zmianach
- dotacje i środki na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowych udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust.1 pkt 2 i 3	507.470,00	767.305,00
- dochody z tytułu odpłatnego nabycia prawa własności oraz prawa użytkowania wieczystego nieruchomości	130.000,00	130.000,00
- dochody z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego przysługującego osobom fizycznym w prawo własności	4.000,00	4.000,00
WYDATKI w tym	22.250.710,00	26.180.588,54
- wydatki bieżące w tym	20.694.269,00	24.339.537,54
- wydatki jednostek budżetowych z tego	15.499.614,00	17.478.079,54
wynagrodzenia i składki od nich naliczone	10.767.442,00	11.009.602,41
wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań	4.732.172,00	6.468.477,13
- dotacje na zadania bieżące	803.000,00	853.000,00
- świadczenia na rzecz osób fizycznych	4.186.705,00	5.594.734,00
- wydatki na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	24.950,00	232.224,00
- wypłaty z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji	0,00	0,00
- obsługa długu	180.000,00	181.500,00
- wydatki majątkowe z tego	1.556.441,00	1.841.051,00
- inwestycje i zakupy inwestycyjne w tym:	1.556.441,00	1.841.051,00
Wydatki na programy finansowane z udziałem środków, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2	846.863,00	781.863,00
Nadwyżka	755.200,00	419.200,00
Przychody	14.000,00	278.080,00
- spłata udzielonych pożyczek	14.000,00	278.080,00
- wolne środki, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 6 ustawy	0,00	264.080,00
Rozchody	792.200,00	697.280,00
- spłata zaciągniętej pożyczki	769.200,00	682.280,00
- udzielone pożyczki	0,00	15.000,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Sprawozdania z wykonania budżetu za 2013 rok marzec 2014”

Tabela 33 Dochody budżetowe Miasta i Gminy Łasin w latach 2010 - 2013

Dochody budżetu Gminy według działów				
	2010	2011	2012	2013
	w %			
Dochody ogółem	100	100	100	100
Rolnictwo i łowiectwo	3,0	5,1	3,2	5,1
Transport i łączność	2,7	0,1	0,2	0,2
Gospodarka mieszkaniowa	1,5	14,7	7,2	2,1
Administracja publiczna	0,6	0,5	0,4	0,5
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0,0	0,0	0,0	0,0
Różne rozliczenia	39,5	35,5	39,4	39,3
Oświata i wychowanie	1,9	1,7	1,3	1,6

Dochody budżetu Gminy według działów				
	2010	2011	2012	2013
	w %			
Pomoc społeczna i pozostałe zadania z zakresu polityki społ.	20,8	15,6	16,3	18,0
Edukacyjna opieka wychowawcza	1,3	1,0	0,9	1,1
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	0,7	0,1	0,2	0,2
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0,0	0,0	0,0	0,0
Kultura fizyczna	x	x	x	X
Dochody od osób prawnych i od osób fizycznych	27,7	25,4	30,6	31,8
Pozostałe	0,3	0,3	0,1	0,1

Źródło: Statystyczne Opracowanie własne na podstawie danych z Vademecum Samorządowca 2013 oraz „Raportu wykonania budżetu 2013” oraz „Sprawozdania z wykonania budżetu za 2013 rok marzec 2014”

Tabela 34 Wydatki budżetowe Miasta i Gminy Łasin w latach 2010 - 2013

Wydatki budżetu Gminy według działów				
	2010	2011	2012	2013
	w %			
Wydatki ogółem	100	100	100	100
Rolnictwo i leśnictwo	11,7	4,1	5,2	4,6
Transport i łączność	7,2	2,3	1,6	3,3
Gospodarka mieszkaniowa	0,4	26,0	14,9	0,4
Administracja publiczna	10,0	8,2	9,1	10,5
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1,5	1,3	1,4	1,6
Różne rozliczenia	x	x	x	X
Oświata i wychowanie	35,9	31,5	37,2	40,5
Pomoc społeczna i pozostałe zadania z zakresu polityki społ.	24,2	18,3	21,1	26,2
Edukacyjna opieka wychowawcza	2,4	1,9	2,0	2,5
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2,3	2,0	2,0	4,3
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1,9	1,9	2,2	2,6
Kultura fizyczna	0,9	0,9	1,0	1,0
Działalność usługowa	0,0	0,1	0,2	0,2
Ochrona zdrowia	1,1	1,1	1,2	1,6
Pozostałe	0,4	0,5	0,6	0,7

Źródło: Statystyczne Opracowanie własne na podstawie danych z Vademecum Samorządowca 2013 oraz „Raportu wykonania budżetu 2013” oraz „Sprawozdania z wykonania budżetu za 2013 rok marzec 2014”

4. Spis ilustracji

Spis rysunków

Rysunek 1 Położenie Miasta i Gminy Łasin na tle powiatu grudziądzkiego i województwa kujawsko - pomorskiego	6
Rysunek 2 Podział Gminy Łasin na sołectwa	6

Spis tabel

Tabela 1 Ogólna struktura użytkowania gruntów w Mieście i Gminie Łasin.....	7
Tabela 2 Szczegółowa struktura użytkowania gruntów w Mieście i Gminie Łasin	7
Tabela 3 Wykaz jezior na terenie Miasta i Gminy Łasin.....	8
Tabela 4 Pomniki przyrody na terenie Miasta i Gminy Łasin	12
Tabela 5 Zabytki architektury i budownictwa ujęte w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków ..	15
Tabela 6 Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków	20
Tabela 7 Liczba ludności w Mieście i Gminie Łasin w latach 2003 - 2013	24
Tabela 8 Liczba ludności z podziałem na miejscowości w 2013 roku	24
Tabela 9 Ludność w Mieście i Gminie Łasin na tle powiatu w 2012 roku.....	26
Tabela 10 Ludność w Mieście i Gminie Łasin w latach 2003 – 2013	26
Tabela 11 Wykaz ilościowy byłych mieszkańców wymeldowanych w okresie: od 2013.01.01 do 2013.12.31 na terenie Miasta i Gminy Łasin	27
Tabela 12 Bezrobotni w Mieście i Gminie Łasin na tle powiatu i gmin do niego należących	28
Tabela 13 Udzielone świadczenia – Pomoc społeczna – zadania własne Gminy.....	29
Tabela 14 Powody przyznania pomocy w 2013r na terenie Miasta i Gminy Łasin.....	30
Tabela 15 Liczba ludności Miasta i Gminy wg edukacyjnych grup wieku (stan na dzień 14.07.2014 r.)	35
Tabela 16 Liczba uczniów i oddziałów w poszczególnych szkołach w roku szkolnym 2012/2013.....	35
Tabela 17 Liczba uczniów i oddziałów w poszczególnych szkołach w roku szkolnym 2013/2014.....	36
Tabela 18 Liczba uczniów w poszczególnych klasach	36
Tabela 19 Edukacja w Mieście i Gminie Łasin.....	37
Tabela 20 Działalność ośrodków kultury oraz ilość kół i imprez na terenie Miasta i Gminy Łasin w latach 2011-2013	38
Tabela 21 Dane o bibliotekach i czytelnictwie na terenie Miasta i Gminy Łasin.....	39

Tabela 22 Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na przełomie lat 2010-2013 r.	40
Tabela 23 Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w podziale na sektory w 2013 r.	41
Tabela 24 Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2013 r.	41
Tabela 25 Podmioty gospodarki narodowej – wskaźniki	41
Tabela 26 Wykaz przykładowych firm działających na terenie Miasta i Gminy Łasin	42
Tabela 27 Gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą wg grup obszarowych użytków rolnych	43
Tabela 28 Powierzchnia gospodarstw prowadzących działalność rolniczą wg grup obszarowych użytków rolnych	43
Tabela 29 Powierzchnia zasiewów głównych ziemiopłodów w roku 2010	43
Tabela 30 Powierzchnia zasiewów głównych ziemiopłodów w roku 2010	44
Tabela 31 Baza noclegowa Miasta i Gminy Łasin	47
Tabela 32 Budżet Miasta i Gminy Łasin w roku 2013	58
Tabela 33 Dochody budżetowe Miasta i Gminy Łasin w latach 2010 - 2013	59
Tabela 34 Wydatki budżetowe Miasta i Gminy Łasin w latach 2010 - 2013	60

Spis wykresów

Wykres 1 Liczba ludności Miasta i Gminy Łasin w latach 2003 - 2013	26
Wykres 2 Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym w Mieście i Gminie Łasin w latach 2003 – 2013	27
Wykres 3 Liczba bezrobotnych w latach 2008-2013	28
Wykres 4 Ludność Gminy według edukacyjnych grup wieku w 2014 r. (14.07.14 r.)	35
Wykres 5 Pogłowie zwierząt gospodarskich	44